

Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom

ITALIJANŠČINA

Učni načrt

1. razred	210 ur
2. razred	245 ur
3. razred	245 ur
4. razred	175 ur
5. razred	175 ur
6. razred	175 ur
7. razred	140 ur
8. razred	122,5 ure
9. razred	144 ur
SKUPAJ:	1631,5 ure

Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom

ITALIJANŠČINA

Učni načrt

Člani predmetne komisije, avtorji posodobljenega učnega načrta:

dr. **Sergio Crasnich**, Zavod RS za šolstvo, predsednik

Sonia Mugherli Imperl, Osnovna šola Vincenzo e Diego De Castro Piran/Pirano

Doriana Kozlovič Smotlak, Osnovna šola Vincenzo e Diego De Castro Piran/Pirano

Lorena Chirissi, Osnovna šola Pier Paolo Vergerio il Vecchio Koper/Capodistria

Strokovna recenzenta:

dr. **Nives Zudič Antonič**, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije

Franca Cimador Papič, Osnovna šola Dante Alighieri Izola/Isola

Redakcijski popravki:

dr. **Sergio Crasnich**, Zavod RS za šolstvo

Izdala: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Igor Lukšič**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Alenka Štrukelj**

Jezikovni pregled: **Nataša Purkat**, Lektor'ca

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:811.131.1(0.034.2)

UČNI načrt. Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom. Italijanščina [Elektronski vir] / člani predmetne komisije, avtorji posodobljenega učnega načrta Sergio Crasnich ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2011

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_narodno/ITA_obvezni_dv.pdf

ISBN 978-961-234-978-3 (Zavod RS za šolstvo)

1. Crasnich, Sergio
255950592

Posodobljeni učni načrt za predmet italijanščina v osnovni šoli je pripravila Predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta za italijanščino. Pri pripravi je izhajala iz učnega načrta za predmet italijanščina, določenega na 29. in 30. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne leta 1999. Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 139. seji 17. februarja 2011.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	5
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje	9
3.1.1 Poslušanje in govorjenje	9
3.1.2 Branje	11
3.1.3 Pisanje	12
3.1.4 Razmišljanje o jeziku	13
3.1.5 Književni pouk	14
3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje.....	16
3.2.1 Poslušanje in govorjenje	16
3.2.2 Branje	18
3.2.3 Pisanje	19
3.2.4 Razmišljanje o jeziku	21
3.2.5 Književni pouk	22
3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje	25
3.3.1 Poslušanje in govorjenje	25
3.3.2 Branje	27
3.3.3 Pisanje	28
3.3.4 Razmišljanje o jeziku	30
3.3.5 Književni pouk	31
4 STANDARDI ZNANJA	35
4.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje	35
4.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	37
4.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje	39
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	43
5.1 Uresničevanje ciljev predmeta	43
5.2 Individualizacija in diferenciacija	48
5.3 Medpredmetne povezave	49
5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja	50
5.5 Informacijska tehnologija	51
5.6 Vloga domačih nalog	51

1 OPREDELITEV PREDMETA

Učenje italijanščine v šolah z italijanskim učnim jezikom v Sloveniji ima neodtujljivo pravico in prednostno nalogo, da ohranja, spodbuja in povečuje pomen zgodovinske pojavnosti jezika, kulture in identitete italijanske narodnostne skupnosti na narodno mešanem območju Slovenske Istre. Šole z italijanskim učnim jezikom namenjajo svojo vzgojno-izobraževalno ponudbo učencem¹ in njihovim družinam, katerih materni jezik je italijanščina. Namenjajo jo tudi drugim učencem in njihovim družinam, ki ne uporabljajo italijanščine v vsakodnevni komunikaciji, vendar stik z italijansko kulturo in civilizacijo občutijo kot pozitivno vrednoto, priložnost za osebno in duhovno rast, k čemur jih spodbuja večjezično okolje.

Za obe ciljni skupini, še posebej za drugo, je zelo pomembna motivacija za učenje italijanščine v šolstvu. Obenem sta ključnega pomena tudi želja in pripravljenost, da se jezik uporablja zunaj šolskih prostorov in s tem spodbuja medkulturno komunikacijo. Pri tem je treba poudariti, da jezikovne zmožnosti ne razvijamo le v šolskem okolju, temveč tudi v vsakdanji rabi, pri sprejemanju in tvorjenju različnih besedil, navezovanju stikov in uporabi jezika v skupnosti govorca.

Ta učni načrt si zastavlja učne cilje, ki zagotavljajo ustrezno stopnjo funkcionalne pismenosti. Učenci namreč ob koncu osnovne šole še ne dosežajo kognitivne in čustvene zrelosti, ki bi jim omogočili popolno samostojno in uzaveščeno jezikovno rabo, zato morajo dosežene zmožnosti nadgraditi s srednješolskimi programi poklicnega in tehniškega izobraževanja ter gimnazije. Osnovnošolski in srednješolski programi v dolgoročni perspektivi sestavljajo homogeno in temeljno vizijo učenja in poučevanja, učnih ciljev, metod in tehnik poučevanja ter preverjanja in ocenjevanja znanja.

---

¹ V tem učnem načrtu izraz *učenec* velja enakovredno za *učenca* in *učenko*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

2 SPLOŠNI CILJI

Učni načrt za italijanščino v osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom spodbuja k uvajanju in poudarjanju znanj, spretnosti in veščin v okviru naslednjih področij:

- poznavanje in uporaba jezika,
- razmišljanje o jeziku,
- uvajanje književnega pouka.

Temeljni namen učnega načrta za italijanščino v osnovni šoli je povezovanje in dopolnjevanje vzgojne dimenzije z jezikovno rabo in z njo povezanim razvijanjem (meta)jezikovnih zmožnosti, kar se udejanja pri:

- razvijanju funkcionalne pismenosti, to je proces, ki v okviru štirih jezikovnih dejavnosti (poslušanje, branje, govorjenje, pisanje) vključuje tehnike pisanja in branja, funkcionalne in ustvarjalne zmožnosti ter zmožnost razmišljanja o jeziku, o njegovi raznolikosti in rabi,
- razvijanju besedilne zmožnosti, razumemo jo kot zmožnost sprejemanja, analize, presoje, sinteze in tvorbe pripovedovalnih, razlagalnih, obveščevalnih, utemeljevalnih besedil ter strokovnih besedil,
- razvijanju metajezikovne zmožnosti, pojmujejo jo kot zmožnost razmišljanja o jeziku in kot zmožnost uporabe strategij, s katerimi postopno obvladujemo jezikovno rabo, s čimer izboljšujemo kakovost tvorbe.²

Ob uvajanju književnega pouka se vzgojna sestavina prepleta z jezikovno. Cilji se udejanjajo:

- z uvajanjem osnovnih vrst pripovednega umetnostnega besedila (basen, pravljica, domišljajska zgodba, pripoved) in poezije (lirika), pa tudi stripa, dramskega in filmskega besedila ter drugih multimedijskih oblik, ki jih vključujemo pri razvijanju zmožnosti sprejemanja ali pri tvorbi, kjer ima učenec možnost preizkušanja in ustvarjalnega izražanja;
- s spoznavanjem ključnih osebnosti v italijanskem in svetovnem pripovedništvu, poeziji in kulturi, ki jih pri pouku obravnavamo, vendar predvsem v smislu kritičnega razmišljanja in odkrivanja univerzalnosti in aktualnosti njihovega sporočila.

---

² Občutljivi vidiki obravnave, ki se navezujejo na razvijanje te kompetence, so: različnost jezikov in podobnosti v njihovem delovanju; vez med jezikom in kulturo; raznolikost sloga, slogovne/zvrstne zaznamovanosti in sporočanjskih prenosnikov; opredelitev ciljev jezikovnega in zunajjezikovnega konteksta pri sporočanju; podobnosti v značilnostih pogovornega jezika; besedna podobnost pri jezikih; konvencionalnost pisanja in primerjava med različnimi grafemi z različno izgovarjavo ali med skupinami glasov s podobno izgovarjavo: izražanje časov in ključna vloga glagola; uporaba vzorcev pri tvorbi in izpeljavi besed; uporaba slovarja itd.

Tretja skupina splošnih ciljev se udejanja v sinergiji z drugimi predmeti in jo uresničujemo:

- s pridobivanjem osnov informacijsko-komunikacijske tehnologije v različnih oblikah pri selekciji, dekodiranju, vrednotenju, sintezi in obdelavi podatkov,
- s pridobivanjem osnovnih zmožnosti selekcije, razumevanja, vrednotenja, sinteze in sestavljanja podatkov, pridobljenih iz različnih virov,
- s pridobivanjem osnov strokovnega jezika različnih disciplin, kar prispeva k poglobljanju znanja matematike, naravoslovja in tehnologije ter razvoju digitalne kompetence, socialnih veščin in državljskih kompetenc,
- z razvijanjem občutljivosti za skupne in aktualne probleme na področju znanosti, sociale in kulture, ki so povezani z vzgojo za okolje, zdravje, varnost, dejavno državljanstvo, mir in vzgojo potrošnika.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Vsebine in cilji procesov učenja in poučevanja se udejanjajo z jezikovnim, metajezikovnim in književnim poukom. Jezikovni pouk je obravnavan v področju Poznavanja in rabe jezika, ki ga opredeljujejo sporazumevalne zmožnosti poslušanja, govorjenja, branja in pisanja. Metajezikovni pouk je obravnavan v področju Razmišljanje o jeziku. Področje Jezikovni pouk je namenjeno delu z umetnostnimi besedili.³

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti: poslušanje in govorjenje

Poslušanje in govorjenje sestavljajo naslednje sporazumevalne dejavnosti:

1. sporazumevati se - poslušati in govoriti: razumeti in tvoriti govorjena besedila različnih vrst in izvora, v različnih govornih položajih in z različnim namenom, glede na osebne izkušnje in medosebne odnose;
2. sodelovati v pogovoru: biti zmožen učinkovito sodelovati v pogovoru z znanimi osebami, v znanih govornih položajih in za različne namene: poizvedovati in posredovati podatke, sodelovati pri izvajanju govornih dejavnosti, primerjati lastna stališča s stališči drugih; zavedati se slogovne zaznamovanosti govorjenega besedila in se ustrezno odzvati, skladno z govornim položajem in naslovnikom;
3. s poslušanjem pridobivati nova znanja in izkušnje: biti zmožen sprejeti sporočilo govorjenega besedila in pri tem izrabiti vire in priložnosti, ki omogočajo osebno in kulturno rast; biti zmožen poslušati in razumeti sporočilo z uporabo ustreznih strategij sprejemanja.

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti: branje

Branje sestavljajo naslednje sporazumevalne dejavnosti:

1. branje za razumevanje: biti zmožen brati in razumeti besedila različnih vrst, kot so: opisovalna, pripovedovalna, razlagalna, obveščevalna in utemeljevalna;
2. branje za različne namene: uporabiti ustrezne bralne strategije za različne namene, kot je branje za orientacijo, iskanje informacij, učenje, razumevanje in upoštevanje navodil, za zabavo; biti zmožen uporabiti tehnike, sredstva in druge vire za lažje razumevanje zahtevnejših besedil, kot so: beležka, tabelni prikaz, načrt.

---

³ Opredelitev znanja, ki ga posreduje ta učni načrt, je povzeta po dokumentu *Verso i nuovi curricoli - Sintesi aggiornata dei gruppi di lavoro*, ki ga je pripravila Komisija strokovnjakov za prenovo programov vzgojnoizobraževalnih obdobj (l. n. 30 del 10/02/2000). Ministrstvo Republike Italije za javno izobraževanje ga je predstavilo februarja 2001. Upoštevali smo tudi dokument *Indicazioni per il curricolo*, ki ga je isto ministrstvo predstavil avgusta 2007.

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti: pisanje

Pisanje sestavljajo naslednje sporazumevalne dejavnosti:

1. pisanje za sporočanje: biti zmožen samostojno, po predlogi ali vzorcu tvoriti besedila različnih vrst, kot so: opisovalna, pripovedovalna, razlagalna, obveščevalna in utemeljevalna, za različne namene in v predvidljivih situacijah; biti zmožen uporabiti ustrezne strategije tvorjenja besedil, uravnavati procese pisanja od zasnove, izvedbe do končnega pregleda;
2. pisanje za pridobivanje znanja in razmišljanje: biti zmožen z opisovalnimi, razlagalnimi in strokovnimi besedili iskati, izbirati in obdelati v pisni obliki podatke, definicije, koncepte in jih uporabiti pri učnih dejavnostih v sistematični in urejeni obliki; biti zmožen povzemati, preoblikovati več besedil v novo besedilo ali izvajati različne oblike sinteze, slediti navodilom in upoštevati proces.

Razmišljanje o jeziku

Razmišljanje o jeziku uvaja naslednja znanja in zmožnosti:

1. razmišljanje o jeziku za pridobivanje jezikovnih in metajezikovnih zmožnosti: biti zmožen razmišljati o sporočanjških in jezikovnih značilnosti besedila ali izjave in svoja razmišljanja posredovati na podlagi ustreznega besedišča; uporabiti lastna vedenja o jeziku in znati uporabiti sredstva in pripomočke pri razčiščevanju morebitnih nejasnosti v zvezi z razumevanjem in tvorbo besedila;
2. 2 jezikovno zavedanje in razvijanje kulturne in medkulturne zmožnosti: zavedati se in sprejemati jezikovno različnost pri sporočanju v času in prostoru in pri tem upoštevati geografski, socialni in sporočanjški vidik; uporabiti znanje o jeziku pri prepoznavanju in primerjanju značilnosti tuje kulture in biti zmožen razbrati pomen sporočil.

Književni pouk

Književni pouk uvaja naslednja znanja in zmožnosti:

1. obravnava književnih besedil: biti zmožen prepoznati na podlagi lastnih izkušenj temeljne zvrsti, v katerih se udejanja ustvarjalna in književna raba jezika, v prozi ali verzih; biti zmožen prepoznati temeljne značilnosti glavnih literarnih vrst, kot so: pravljica, mit, legenda, pesnitev oziroma poezija, domišljajska zgodba; izražati pripravljenost za branje pripovednih del različnih vrst, tudi poljubno izbrana književna dela skladno z učenčevimi interesi;
2. ustvarjalno pisanje: raziskovati in preizkušati različne oblike izražanja, tudi z igro, in biti zmožen poustvarjati pripovedno in pesemsko besedilo.

Posamezno področje opredeljuje učne cilje in predlaga v obravnavo ustrezne učne vsebine (pri tem

se upoštevata postopnost in procesnost). Učni načrt priporoča besedilne vrste in načine uvajanja, ki jih lahko učitelj uporabi pri letnem načrtovanju pouka. Učni cilji in učne vsebine, ki jih učni načrt opredeljuje kot *izbirna znanja* (občasno so predmet medpredmetnih povezav), so označeni s *poševnim tiskom*.

Po predstavitvi učnih ciljev in vsebin je seznam nekaterih terminov in konceptov, ki naj bi jih učenci postopno usvajali. Sledi seznam avtorjev in besedil, ki pa učiteljev ne obvezuje, da predlagana besedila tudi vključujejo v pouk, lahko pa jih po lastni presoji izberejo in jih uskladijo letno pripravo.

3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

3.1.1 Poslušanje in govorjenje

Sporazumevati se - poslušati in govoriti

Učenci so zmožni:

- prepoznati in razlikovati glasoslovne prvine italijanskega jezika, in sicer:
  - poslušati in prepoznati glasove, zlogi, besede,
  - razlikovati in ustrezno se odzivati na trdilne, nikalne, vprašalne in vzklične povedi;
- razumeti navodila pri reševanju nalog, izvajanju dejavnosti in iger, in sicer:
  - v govornih izmenjavah se ustrezno odzivati na prošnjo, zahtevo, pojasnilo, informacijo,
  - v primeru nerazumevanja sogovorca prositi za pojasnilo;
- razumeti vsebino prebranega ali poslušanega (pripovednega in opisovalnega) besedila, in sicer:
  - vprašati za pojasnila pri morebitnem nerazumevanju sporočila,
  - se primerno odzivati skladno z vsebino sporočila in okoliščinami,
  - se ustrezno izražati v govorni, pisni obliki in tudi nebesedno;
- izmenjati si lastne izkušnje, znanja, in sicer:
  - posredovati različne podatke iz učenčevega izkušnjskega sveta,
  - uporabiti preprosto, a ustrezno besedišče,
  - preoblikovati besedilo oziroma posredovati dodatna pojasnila v primeru, da sogovorec ne razume sporočila.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pogovori s sošolci in učiteljem v zvezi s temo ali situacijo, ki je za učenca pomembna (npr.

dejavnosti šoli, družinske navade, igra, mali nakupi, prostočasne dejavnosti, posredovanje izkušenj, izražanje vtisov in občutij itd.);

- poslušanje pisanih, govorjenih multimedijskih besedil o temah, ki so pomembne za učence (šola, naselje, mesto, znane osebe, živali, stripe, knjige, šport, novice ipd.)

Sodelovati v pogovoru

Učenci so zmožni:

- primerno izvajati naslednja sporočajska dejanja:
  - izmenjati si pozdrave,
  - poizvedovati po podatkih in jih posredovati,
  - prositi za kaj,
  - odgovoriti na vprašanja.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- primerni sporočajski vzorci, s katerimi se izraža pozdrave ob prihodu ali odhodu, zapoved ali prepoved, prošnjo za uslugo ali informacijo, zahvalo, opravičilo, voščilo in čestitko, spoštovanje oziroma prijaznost do naslovnika;
- simulacije in igre vlog s sošolci in učiteljem (lahko tudi s posnemanjem) ter njihovo opazovanje in analiza

S poslušanjem pridobivati nova znanja in izkušnje

Učenci so zmožni:

- poslušati (gledati) in razumeti besedila, ki uvajajo znane in za učence pomembne teme, in sicer:
  - odzivati se z odgovori na vprašanja v zvezi s temeljnimi informacijami v besedilu,
  - povzeti vsebino besedila tudi z nebesednimi izraznimi sredstvi.

Vsebine in predlagane dejavnosti:

- opisovalna besedila o znanih temah (šola, mestna četrt, mesto, vzorniki, živali, junaki s stripov, knjig, itd.);
- obveščevalna besedila z znano in učencu zanimivo temo (aktualni dogodki, šport ipd.)

3.1.2 Branje

Branje za razumevanje

Učenci so zmožni:

- utrjevati že usvojene zmožnosti za razumevanje nebesednega sporočila ter postopno razvijati zmožnost dekodiranja simbolov, znakov in črk, in sicer:
  - ustno opisati vsebino poznanih in drugih ilustracij, ki obravnavajo učencu znano temo,
  - razumeti opozorilne znake na cesti ali podobne simbole v okviru znanih okoliščin,
  - razlikovati besedni in nebesedni del besedila,
  - ustrezno povezati besedni del besedila s sliko,
  - v simbolu poiskati značilen vidik in pomen;
- usvajati in utrjevati tehnike in strategije branja □ izhodišče za postopno razvijanje zmožnosti razumevanja besedil, in sicer:
  - v znanem besedilu prepoznati posamezne črke in besede,
  - ustrezno povezati foneme v italijanščini s pripadajočimi grafemi, s posebnim poudarkom na utrjevanju pravopisnih in pravorečnih posebnosti: s, z, c(i), c(a), q, g, h in podvojeni soglasniki,
  - prepoznati, ustrezno izgovarjati in naglaševati italijanske besede in povedi,
  - prepoznati in upoštevati ločila;
- razumeti vsebino nekaterih besedil, kot so etiketa, napisi, naslovi, seznam besed itd, v okviru znane teme in okoliščin, in sicer:
  - razbrati glavne podatke, ki jih sporoča besedilo,
  - na podlagi izkušenj razmišljati o načinu sporočanja vsebine besedila in o okoliščinah njene rabe;
- brati (glasno ali tiho) in razumeti preprosta besedila različnih besedilnih vrst, in sicer:
  - z odgovori na vprašanja razbrati glavne informacije besedila,
  - povzeti vsebino besedila tudi z nebesednimi izraznimi sredstvi,
  - razmišljati o vsebini in sporočilu prebranih besedil in o lastnih izkušnjah, ki se na besedilo navezujejo.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- različne vrste praktičnosporazumevalnih besedil (tudi v obliki nalepk, napisov, naslovov, seznamov besed ipd.);
- pripovedovalna besedila, ki opisujejo dejstva, dogodke pomembne za učence;
- opisovalna besedila, ki so primerna učenčevi starosti in obravnavajo različne teme, ki so blizu učenčevim interesom (šolske problematike, življenje v mestu, opis vzornik, žival, književnih

junakov);

- obveščevalna besedila o aktualnih oziroma športnih dogodkov

3.1.3 Pisanje

Pisanje za sporočanje

Učenci so zmožni:

- razvijati zmožnosti tvorbe na ravni simbolne predstavitve, postopno usvajati pomene simbolov, znakov in besed, in sicer:
  - razbrati globalno sporočilo besedila in ga predstaviti s simboli,
  - za izražanje sporočila besedila uporabiti ustrezne načine simbolnih predstavitev,
  - tvoriti, risbo, ilustracijo, znake in druge simbolne predstavitve, ki uvajajo za učenca znano in pomembno temo ali okoliščino;
- usvajati in utrjevati tehnike in strategije pisanja □ izhodišče za razvijanje zmožnosti tvorjenja pisnih besedil, in sicer:
  - vzdrževati primerno držo pri pisanju, ustrezno uporabiti razpoložljiva učna sredstva, upoštevati smer pisanja,
  - povezati foneme z ustreznimi grafemi v italijanskem jeziku,
  - prepisati (samostojno ali pod narekom) besede in besedila, ki so primerna učenčevemu znanju in usvojenim tehnikam in strategijam pisanja,
  - uporabiti računalnik pri prepisovanju posameznih besed, povedi ali preprostih besedil, ki so primerna učenčevemu znanju in usvojenim tehnikam in strategijam pisanja,
  - tvoriti in predstaviti pripovedovalna ali opisovalna besedila, pri katerih nebesedni del dopolnjuje besednega;
- razviti zmožnost tvorjenja različnih besedil in jih uporabiti v vsakdanjih sporočanjih položajih. *Ne glede na besedilno vrsto pri pouku s sošolci in učiteljem vrednotiti kakovost tvorbe besedil na podlagi navodil, pojasnil in kritičnega razmišljanja. Postopno odkrivati načine odpravljanja pomanjkljivosti lastnega izražanja.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- fonemi in grafemi, s poudarkom na pravopisnih posebnostih italijanskega jezika, kot so podvojeni soglasniki, soglasniški sklopi *gn, gl, sc, ch* in *c(i), c(a), s, z, q, g, h* (tiskane in pisane črke);

- različna kratka besedila, kot so razglednice, pozdravi, kratka sporočila, ki jih učencu namenjajo znanemu prejemniku;
- kratka razlagalna in obveščevalna besedila (opisi, predstavitve, opozorila, sporočila) v predvidljivih situacijah in okoliščinah;
- pisna besedila o lastnih izkušnjah in zamislih, v okviru znanih in za učenca pomembnih okoliščinah (npr. opis projekta ali dejavnosti, posredovanje lastnih izkušenj ali izkušenj drugih, povzemanje domišljajske zgodbe itd.);
- *podnapisi, opombe ob ilustraciji;*
- *pripovedovalna ali opisovalna besedila, pri katerih nebesedni del dopolnjuje besednega (npr. strip, plakat, opis učenčevih izkušenj, opis krajev, popotni načrt itd.)*

3.1.4 Razmišljanje o jeziku

Razmišljanje o jeziku za pridobivanje jezikovnih in metajezikovnih zmožnosti

Učenci so zmožni:

- pri usvajanju in utrjevanju zmožnosti branja in pisanja (obravnava in uporaba fonemov, grafemov, poudarjanje in naglaševanje, izgovarjava, uporaba ločil):
  - opazovati in razumeti sporočanje vzorce in jezikovne strukture, ki so povezani z zmožnostjo pisanja, branja in sporazumevanja,
  - prepoznati in razlikovati stopnje pri razvijanju (meta)jezikovne zmožnosti, te so opazovanje, raziskovanje, odkrivanje in razmišljanja o uporabi sporočanj vzorcev in jezikovnih struktur;
- ob jezikovni rabi v njeni izrazni in usklajevalni vlogi utrjevati usvojeni besedni zaklad, ga bogatiti, in sicer:
  - poimenovati, razvrščati, šteti, urejevati predmete in dejanja,
  - primerjati lastnosti predmetov in dejanj, tudi s stopnjevanjem,
  - razvijati in krepiti besedno zmožnost z medpredmetnimi povezavami ter tako spoznavati in razumeti rabo samostalnikov, glagolov, pridevnikov itd.;
- *razumeti pravila in odnos med fonemi in grafemi, ki ni enoznačen oziroma enopomenski.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pravopisna pravila in uporabo ločil;
- pravila pri naglaševanju, izgovarjavi, poudarjanju besed v italijanščini;

- raba samostalnikov, glagolov, pridevnikov, predlogov;
- uporaba časov za izražanje stanja, dejanj in dogodkov v sedanjosti, preteklosti in prihodnosti;
- opazovanje besedil, razmišljanje o njegovih značilnosti, odkrivanje različnih vidikov jezikovne rabe na področju pravopisnih, pravorečnih zakonitosti, besedoslovja

Jezikovno zavedanje in razvijanje kulturne in medkulturne zmožnosti

Učenci so zmožni:

- odkrivati in razvijati znanje, ki se nanaša na različne vidike komunikacijskih procesov.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- značilnosti besednega in nebesednega sporočanja;
- načine komunikacije pri ljudeh in živali;
- različne jezike, ki jih govorimo in se jih učimo;
- uporaba italijanščine v šoli;
- pogovori s sošolci in učiteljem

3.1.5 Književni pouk

Obravnavanje književnih besedil

Učenci so zmožni:

- poslušati (gledati) in razumeti umetnostna in pesemska besedila, ki so primerne učenčevi starosti in usvojenim zmožnostim v procesih opismenjevanja;
- izmenjati si s sošolci in učiteljem svoje vtise, občutja, čustvene odzive in izkušnje, ki so povezane z obravnavano tematiko, in sicer:
  - odgovarjati na vprašanja v zvezi z vsebino obravnavanega književnega besedila,
  - povzemati vsebino besedila tudi z nebesednimi izraznimi sredstvi,
  - odkrivati in opisati književne junake in dogajalni prostor,
  - razbrati nekatere značilnosti besedila (ritem, rima),
  - izražati svoj odnos do besedila na podlagi lastnih izkušenj ali s primerjanjem podobnega besedila.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pravljice, basni, kratke pesmi, domišljajske zgodbe, tudi dramska in filmska besedila, risanke in druga učencem primerna umetnostna besedila;
- branje (poslušanje, gledanje) besedila, pogovori med sošolci in učiteljem s povzemanjem vsebine

Ustvarjalno pisanje

Učenci so zmožni:

- ustvarjalno tvoriti doživljajsko in domišljajsko zgodbo v okviru lastnih zmožnosti, pridobljenih v procesih opismenjevanja;
- v okviru usvojenih zmožnosti opisati osebe, ki nastopajo v besedilu, okolje, predmete, dogodke iz učenčevega izkustvenega sveta, in sicer:
  - posredovati glavne značilnosti oseb, ki nastopajo v besedilu, okolja in okoliščin,
  - izražati vsebino pripovednega besedila tudi z nebesednim izražanjem,
  - upoštevati časovno in prostorsko opredelitev (umetnostnega) besedila;
- *ne glede na besedilno vrsto učenci pri pouku s sošolci in učiteljem na podlagi navodil, pojasnil in kitičnega razmišljanja vrednotijo kakovost tvorbe besedil. Tako postopno ozaveščajo načine, s katerimi odpravljajo pomanjkljivosti lastnega izražanja.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- jezikovne igre;
- rime, ritmizirana besedila;
- besedila, ki posnemajo žive glasove;
- besedila z nebesednimi ponazorili;
- memorizacija in recitiranje starosti primernih poezij.

3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

3.2.1 Poslušanje in govorjenje

Poslušati, govoriti in se sporazumevati

Učenci so zmožni:

- upoštevati in posredovati navodila pri reševanju nalog, izvajanju dejavnosti in iger, in sicer:
  - učinkovito izvajati govorna dejanja in jih usklajevati pri izmenjavi navodil,
  - v pogovoru se primerno odzivati skladno z okoliščinami;
- razumeti vsebino sprejetega besedila, in sicer:
  - v primeru nejasnosti ali nerazumevanja sporočila prositi sogovorca za dodatna pojasnila,
  - se primerno odzivati glede na vsebino in namen sporočila, z odgovori na vprašanja, govorjenim in pisnim besedilom ter nebesednim izražanjem,
  - *samovrednotiti lastne receptivne zmožnosti in po potrebi znati spremeniti strategije sprejemanja,*
  - *vrednotiti receptivne zmožnosti sogovorca in biti pozoren, v kolikšni meri je sogovorec zmožen slediti pogovoru;*
- sodelovati s sovrstniki in z učiteljem pri izmenjavi razpoložljivih znanj in izkušenj, in sicer:
  - pri sporazumevanju primerno razvijati misel, upoštevati ustrezno besedišče in slogovno zvrstno zaznamovanost,
  - *po potrebi preoblikovati vsebino besedila, posredovati dodatna pojasnila, tako da je sogovorec zmožen razbrati sporočilo,*
  - *vrednotiti lastno sporazumevalno zmožnost z vidika razumljivosti sporočila.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- praktičnosporazumevalna in uradna besedila;
- pripovedna besedila, življenjske izkušnje, ki jih posredujejo vrstniki, učitelji ali jih učenci sprejemajo iz drugih virov (npr. multimedijška sredstva);
- opisi okolja, kraja, oseb, predmetov, dejanj, ki jih posredujejo vrstniki, učitelji ali jih učenci sprejemajo iz drugih virov (npr. multimedijška sredstva);
- obveščevalna besedila (navodila za izvajanje nekega postopka ali storitve, navodila za uporabo predmeta), ki jih posredujejo vrstniki, učitelji ali jih učenci sprejemajo iz drugih virov (npr. multimedijška sredstva);
- *poslušanje (gledanje) pogovorov in izmenjav, pogovori med učenci in učiteljem, razbiranje vsebin*

Sodelovati v pogovoru

Učenci so zmožni:

- učinkovito se sporazumevati v različnih, toda predvidljivih govornih položajih, in sicer:
  - ustrezno razbrati kontekst pogovora, sporočilni namen, odnos med sogovorci in postopno biti zmožen uporabiti vse bolj zahtevne sporazumevalne strategije,
  - razbrati temo pogovora,
  - razumeti posredovana stališča,
  - izražati morebitno strinjanje ali nestrinjanje s posredovanimi stališči,
  - vprašati po dodatnih pojasnilih,
  - po potrebi biti zmožen preoblikovati vsebino besedila na način, da sogovorcu omogočimo razumevanje sporočila;
- *vrednotiti učinkovitost in ustreznost realnih in simuliranih govornih izmenjav (učenec besedila le opazuje, sprejema ali tvori), in sicer:*
  - *razmišljati in razbrati sporočanjejski kontekst, sporočilni namen v pogovor vključenih govorcev,*
  - *oceniti učinkovitost sporazumevalnih dejanj z vidika ustreznosti, sloga in slogovne zaznamovanosti in po potrebi predlagati spremembe, prilagoditve oziroma popravke.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- sprejemanje in tvorjenje sporočil, navodil, priporočil, stališč;
- govorne izmenjave;
- pogovori o lastnih izkušnjah

S poslušanjem pridobivati nova znanja in izkušnje

Učenci so zmožni:

- poslušati (gledati) različna besedila in jih razumeti, in sicer:
  - posredovati ali povzeti sporočilo besedila,
  - razbrati glavne značilnosti oseb, okolja, dejanj v besedilu,
  - razvijati poimenovalno zmožnost z usvajanjem in razlaganjem novih besed.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna besedila;
- opisovalna in obveščevalna besedila;
- *poslušanje (gledanje) besedil in razbiranje osnovnih podatkov besedila*

3.2.2 Branje

Branje za razumevanje

Učenci so zmožni:

- razumeti različna besedila, in sicer:
  - posredovati sporočilo besedila,
  - razbrati glavne značilnosti oseb in njihovih dejanj, okoliščin v besedilu,
  - povzemati vsebino besedila z ustrežno notranjo zgradbo in pri tem upoštevati kraj dogajanja, časovno zaporedje in vzročno-posledična razmerja,
  - povzeti usvojeno znanje o temi, pridobljeno z bralnimi dejavnostmi.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna besedila, domišljajske in doživljajske zgodbe, kronike, pisma, avtobiografska besedila;
- opisi oseb, predmetov, okolja, pojavov;
- navodila (navodila za uporabo, navodila pri igri, recepti itd.);
- *branje in refleksije o značilnostih različnih besedilnih vrst*

Branje za različne namene

Učenci so zmožni:

- glasno, razumljivo in tekoče brati, tudi neznana besedila, ne glede na vrsto besedila;
- tiho brati različne vrste besedil, in sicer:
  - uporabiti različne bralne strategije,
  - razumeti, razlagati in povzemati temo besedila,
  - razbrati temeljne podatke besedila, sporočilni namen prejemnika in sporočevalca in njun odnos,
  - vrednotiti razumevanje besedila z nadzorom nad lastnimi bralnimi procesi in spreminjati lastne bralne strategije, če so te neučinkovite,
  - *deliti besedilo na posamezne dele, odstavke in manjše enote in razbrati določene specifične podatke,*
  - *celostno povzemati vsebino besedila in vključiti podatke posameznih delov besedila,*
  - *celostno povzemati specifične podatke posameznih delov besedila v različnih oblikah,*
  - *vrednotiti razumevanje z nadzorom nad lastnimi bralnimi procesi in spreminjati lastne bralne strategije, ali so te neučinkovite;*
- *povzemati podatke iz grafov, tabelnih prikazov, razpredelnic in pri tem uporabiti sredstva*

vizualne komunikacije, in sicer:

- uporabiti besedne in nebesedne podatke besedila,
- ubesediti (opisati, razlagati in preoblikovati) nebesedne dele besedila in upoštevati prostorska časovna in vzročno-posledična razmerja,
- primerjati besedilo z drugimi, predhodno obravnavanimi besedili,
- izražati lastna stališča v zvezi z razumljivostjo sporočila in učinkovitostjo predstavitve besednega in nebesednega dela besedila,
- povzemati vsebino besedila in vključiti vse informacije in izsledke, pridobljene pri bralnih dejavnostih,
- povzemati usvojeno znanje v zvezi z obravnavano temo.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- različne vrste besedil (pripovedovalna, opisovalna, obveščevalna besedila; opozorilo, opravičilo, zahvala, pozdrav, čestitka, voščilo, oglas itd.; razlagalna in strokovna besedila);
- bralne strategije (celostno in analitično branje);
- zapiske, tabelni prikaz, miselni vzorec in druga sredstva, ki nudijo podporo pri učenju;
- *branje, analiza, primerjava besedil;*
- *tvorba različnih oblik povzemanja besedil*

3.2.3 Pisanje

Pisanje za sporočanje

Učenci so zmožni:

- pisati različna umetnostna in neumetnostna besedila, v okviru življenjsko pomembnih tem, in sicer:
  - razbrati in natančno posredovati značilnosti oseb, kraja, dogodka in okoliščin ter jih vključiti v predstavitev,
  - *razbrati, zaporedje dogajanja in vzročno-posledična razmerja in jih posredovati s primerno notranjo zgradbo besedila,*
  - pri tvorjenju besedila uporabiti, skladno z okoliščinami in prejemnikom, ustrezno besedišče, slog, slogovno in zvrstno zaznamovanost ter sporočilni namen,
  - *pregledati in vrednotiti lastno besedilo z vidika sporočanje ustreznosti, razumljivosti, pri tem upoštevati navodila prejemnika (vrstniki, učitelji in osebe, ki so za učenca pomembne),*

- *spremeniti lastne strategije pisanja, na podlagi pridobljenih informacij in izkušenj in odziva prejemnika;*

- *uporabiti tabelne prikaze in razpredelnice za posredovanje temeljnih informacij in upoštevati predlagan čas govorne predstavitve, in sicer:*

- *razbrati potrebne podatke za sporočanje,*

- *razporediti podatke, pri tem upoštevati zaporedje dogajanja, prostorska in vzročno-posledična razmerja,*

- *podatke, ki si jih moramo zapomniti, zapisati jedrnato in zgoščeno z ustrezno uporabo nebesednih ponazoril,*

- *vrednotiti zapis z vidika sporočilne ustreznosti, z vidika zgradbe in pri tem upoštevati navodila prejemnika (vrstniki, učitelji in osebe, ki so za učenca pomembne),*

- *na podlagi pridobljenih izkušenj spreminjati lastne strategije načrtovanja, organizacije in sinteze podatkov.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- *umetnostna in neumetnostna besedila, v okviru življenjsko pomembnih tem (doživljajska, domišljajska zgodba, pripoved, kronika, pismo, življenjepis, dnevnik, posredovanje lastnih izkušenj itd.);*
- *opisi oseb, predmetov, kraja, okolja, pojavov (npr. opisovalna besedila, v katerih so opisane osebe, predmeti, živali, kraji, okolje; opis sebe in drugih oseb, ki so za učenca pomembne itd.);*
- *različne vrste praktičnosporazumevalnih in uradnih besedil (navodila, pravila igre, sezname itd.);*
- *pisanje in razčlenjevanje besedil*

Pisanje za razmišljanje in povezovanje znanja

Učenci so zmožni:

- *obnoviti vsebino novice, ki obravnava zanimivo temo;*
- *oblikovati povzetke različnih besedil, in sicer:*
  - *opredeliti glavno sporočilo besedila ter prostorska, časovna in vzročno-posledična razmerja,*
  - *pri tvorjenju besedila uporabiti, skladno z okoliščinami in prejemnikom, ustrezno besedišče, slog, slogovno in zvrstno zaznamovanost ter sporočilni namen,*
  - *pregledati in vrednotiti besedilo z vidika ustreznosti, usklajenosti z izhodišči in razumljivosti glede na prejemnika (vrstniki, učitelji in osebe, ki so za učenca pomembne),*
  - *spreminjati lastne strategije tvorjenja pri izbiri in razvrščanju ustreznih podatkov ali vsebin glede na pridobljene izkušnje in odziv prejemnika.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna in razlagalna besedila;
- *povzetki in sinteze*

3.2.4 Razmišljanje o jeziku**Razmišljanje o jeziku in pridobivanje jezikovnih in metajezikovnih zmožnosti**

Učenci so zmožni:

- brati in poslušati govornjena in pisna besedila, kritično presoјati in opredeliti glavne razlike med pisanjem in govorjenjem, med formalnimi in neformalnimi oblikami izražanja;
- opazovati besedila, razmišljati o njihovih značilnostih v neposredni rabi, opredeliti in ustrezno uporabiti izsledke in spoznanja, ki izvirajo iz lastnih razmišljanj, o pravilih italijanskega jezika na področju pravopisa, pravorečja, oblikoslovja, besedoslovja in skladnje;
- razmišljati o pomenu besed, o njihovi pomenski podobnosti in različnosti in razvijati poimenovalno/slovarsko zmožnost;
- uporabiti slovar za iskanje pomena posameznih besed, pravopisnih in slovničnih podatkov.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- značilnosti pisnih in govornih oblik jezika;
- slogovna in zvrstna zaznamovanost;
- pravopis in ločila;
- naglaševanje, izgovarjava in poudarjanje zlogov;
- mehanizmi tvorbe in izpeljave samostalnikov (tudi pomanjševalnic, ljubkovalnic itd) pridevnikov, glagolov;
- uporaba predloga in prislova za izražanje logičnih razmerij;
- vloga posameznih besednih vrst (samostalnik, člen, glagol, pridevnik, zaimek, predlog, prislov);
- vloga prislovnega določila in drugih elementov povedi;
- sopomenke, protipomenke, nadpomenke, podpomenke, enakozvočnice, enakopisnice;
- koren in besedna družina

Razvijanje jezikovne, kulturne in medkulturne zmožnosti

Učenci so zmožni:

- poznati jezike, ki jih govorijo na narodno mešanem območju Slovenske Istre, v Sloveniji in v sosednjih državah;
- analizirati in razmišljati o podobnostih in razlikah med italijanščino in istrsko-beneškim narečjem ter drugimi jeziki;
- razumeti posebnosti obmejnih območij, ki so večjezična in večkulturna.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- jeziki in njihovi raznoliki uporabi v družini, s prijatelji in znanci, v okolju;
- analize in primerjave med seboj narečne besede z izrazi v italijanščini in drugih jezikih;
- *iskanje in primerjava besedil, kot so izštevance, otroške pesmi v narečju, standardni italijanščini in v drugih znanih jezikih;*
- *iskanje in primerjava informacij na območju, kjer ustava zagotavlja dvojezičnost (napisi, imena krajev, tisk, radio, televizija, založništvo, uradna raba italijanščine)*

3.2.5 Književni pouk

Obravnavanje književnih besedil

Učenci so zmožni:

- brati, poslušati (gledati) in razumeti pripovedna besedila, besedila v verzih in dramska besedila; ob uvajanju književnega besedila si s sošolci in učiteljem izmenjati vtise, občutja, čustvene odzive in izkušnje, in sicer:
  - povzeti sporočilo besedila,
  - prepoznati temo in dogajanje,
  - označiti književno osebo, razbrati glavno dogajanje in dogajalni prostor,
  - razvijati poimenovalno/slovarsko zmožnost s spoznavanjem in razlaganjem novih besed,
  - *primerjati besedilo z drugimi že obravnavanimi pripovednimi ali dramskimi besedili.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedna besedila (npr. pravljica, basen, domišljajska zgodba, legenda, mit, tudi strip itd.);
- dramska besedila (npr. gledališka predstava, film, risanka in drugo);
- pesemska besedila (npr. pesnitev itd.);

- tematske značilnosti pripovednih besedil (književni prostor in dogajanje);
- bistvene značilnosti pesemskih besedil (muzikalčnost, ritem, rima);
- branje (poslušanje, gledanje) besedil, pogovori, diskusije, povzetki vsebine besedil;
- predlagan izbor avtorjev obravnavanih besedil: A. Palazzeschi, G. Rodari, M. Argilli, P. Formentini, Collodi, L. Capuana, De Amicis, E. Salgari, Vamba, C. Zavattini, A. Manzi, E. Morante, R. Guarnieri, E. Luzzati, T. Guerra e L. Malerba, B. Munari, N. Orengo, M. Lodi, R. Piumini, B. Pitzorno, N. Costa, C. Rapaccini, F. Lazzarato, E. Nava, G. Quarzo, S. Bordiglioni, L. Comida, A. Traini, B. Masini, A. Vivarelli, C. Madia, G. Quarenghi, D. Luciani, M. Belardetti, L. Levi, S. Marconi, E. Cavalli, G. Orecchia, R. Giusti, D. Bindi Mondaini, G. Raboni, S. Fabri, G. Camerana, A. Barolini, G. D'annunzio, G. Carducci, A. Negri, U. Saba, G. Pascoli, G. Gozzano, A. Gatto, D. Valeri, G. Sperandio, L. F. Baum, F. Tomizza, I. Calvino, D. Buzzati

Ustvarjalno pisanje

Učenci so zmožni:

- ustvarjalno pisati umetnostna in neumetnostna besedila in pri tem upoštevati značilnosti besedilnih vrst, in sicer:
  - jasno opredeliti glavne značilnosti književnih in drugih oseb, okoliščin, dogajalnega kraja,
  - upoštevati zaporedje dogajanja in vzročno-posledična razmerja; pri tem se zgledovati tudi po značilnostih umetnostnih besedil,
- prepoznati nekatere značilnosti besedil, ki so jih učenci že obravnavali,
- raziskovati in odkrivati poetični vidik jezika, in sicer:
  - igrati se jezikovne igre in odkrivati pomen in zvočnost besed,
  - igrati se z rimami, ritmiziranimi besedili, povezovati nebesedne dele besedila z besednimi,
  - tvoriti besedila na podlagi različnih besednih, nebesednih izhodišč ali arhetipskih osebnosti itd.,
  - razbrati temo pesemskega besedila in njegove značilnosti,
  - primerjati besedilo z drugimi že obravnavanimi pesemskimi besedili;
- *ne glede na različne besedilno vrste:*
  - z opredeljenimi merili in refleksijo vrednotiti lastne izdelke, ki nastajajo v okviru učnih dejavnosti,
  - pri tvorjenju besedila vključiti lastne izkušnje in nova spoznanja in s tem postopno izboljšati kakovost tvorbe.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedna besedila in značilnosti pripovednih besedil (npr. zgodba z zapletom);
- opisi v pripovednih besedilih in različni načini opisovanja (npr. od subjektivnega do objektivnega, od zunanjega do notranjega opisa književnega prostora, opis zunanjih in značajskih lastnosti pri oznaki oseb itd.);
- notranja zgradba in povezanost besedila, časovna, krajevna in vzročno-posledična razmerja;
- značilnosti pesemskih besedil (muzikalčnost, ritem, verzi, kitice, rima);
- dejavnosti tvorjenja besedila (npr. na podlagi vzorca, predloge);
- *povzemanje ali preoblikovanje vsebine pesemskega besedila (razumevanje sporočila besedila, povzemanje oziroma preoblikovanje vsebine posameznih delov besedila, uporaba potrebnih prilagoditev s slogovnega, besednega in skladenjskega vidika).*

3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

3.3.1 Poslušanje in govorjenje

Poslušati, govoriti in se sporazumevati

Učenci so zmožni:

- razumeti različne vrste besedil v različnih okoliščinah in za različne namene, in sicer:
  - razbrati bistvo besedila, povzeti ali razložiti vsebino sporočila,
  - (samo)vrednotiti lastne receptivne zmožnosti in po potrebi znati spremeniti strategije sprejemanja,
  - oceniti kakovost jezikovnega izražanja sporočevalca;
- izvesti govorni nastop za različne namene: posredovati podatke ali sporočati lastne izkušnje ali stališča, in sicer:
  - izbrati ustrezne podatke, ki jih želimo posredovati,
  - načrtovati zgradbo govornega nastopa,
  - tvoriti govorjeno besedilo in upoštevati zaporedje dogajanja, uporabiti ustrezno besedišče in prilagoditi nastop zmožnostim razumevanja naslovnika,
  - vrednotiti govorjeno besedilo in po potrebi ga ponovno tvoriti.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna, opisovalna, razlagalna, utemeljevalna besedila (npr. opis, intervju, poročilo, različne vrste pogovorov tudi v okviru medpredmetnih projektov) v zvezi z zanimivo in življenjsko temo, ki jo posredujejo sošolci, učitelji ali jih prejemo iz drugih virov (npr. multimedijška sredstva);
- komunikacijske funkcije: predstavitevna (posredovanje informaciji), vplivajska (hotenje, prepričevanje), izrazna (čustvovanje), metajezikovna, govorno-stikovna, lepotna;
- strategije razumevanja poslušanih besedil ali sporočil;
- načela učinkovitega sporočanja: razumljivost, skladnost, ustreznost, sporočilnost, primernost sloga in slogovna oziroma zvrstna zaznamovanost ter uspešna izbira ustreznih jezikovnih sredstev glede na kontekst;
- uporaba ustreznih tehnik za lažje pomnjenje (*tabelni prikaz, miselni vzorec, diagram itd.*) ali za predstavitev podatkov (slike, tabele, grafikoni, predstavitevni programi ipd.);
- *poslušanje besedil ali sporočil, izmenjave informacij, interakcije, simulacije sporočil, pogovori in refleksije o njih*

Sodelovati v pogovoru

Učenci so zmožni:

- pri medosebnih stikih ustrezno sodelovati v pogovoru, in sicer:
  - upoštevati družbene konvencije,
  - slediti interakciji,
  - upoštevati različen zorni kot govorcev,
  - primerno se vključevati v pogovor,
  - tvoriti ali preoblikovati vsebino lastnih govornih dejanj, da so razumljive,
  - v pogovoru ustrezno postavljati vprašanja, na podlagi katerih pojasnjujejo koncepte in razvijajo misli,
    - dejavno prispevati k procesom usklajevanja idej in prepričanj.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovanja, opisi, razlage, utemeljevanja;
- merila vrednotenja govornih izmenjav: učinkovitost, razumljivost, skladnost, ustreznost, sporočilnost, primernost sloga in slogovna oziroma zvrstna zaznamovanost;
- pogovori, simulirani intervjuji, razprave

S poslušanjem pridobivati nova znanja in izkušnje

Učenci so zmožni:

- poslušati (gledati) in razumeti različna govorjena besedila, in sicer:
  - prepoznati sporočilni namen sporočevalca,
  - razbrati glavne podatke v besedilu in jih posredovati,
  - preverjati verodostojnost sporočanih podatkov in jih primerjati z razpoložljivimi,
  - primerjati besedilo z drugimi, že obravnavanimi besedili, in utemeljiti lastna stališča v zvezi z besedilom.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna besedila (pripoved, poročilo, intervju biografskega in avtobiografskega značaja), opisovalna in obveščevalna besedila (sporočilo, opozorilo, novice), razlagalna govorjena in ekranizirana besedila iz šolskega okolja ali glavnih sredstev množičnega obveščanja (radijski in televizijski programi, dokumentarne oddaje);
- skladnost in ustreznost posredovanih informacij;
- strategije sprejemanja besedil glede na sporazumevalni položaj;

- slogovne, besedoslovne, skladske, pravorečne in prozodične značilnosti različnih vrst pogovorov

3.3.2 Branje

Branje za razumevanje

Učenci so zmožni:

- razumeti in med seboj primerjati različne vrste besedil, in sicer:
  - skladno z okoliščinami uporabiti ustrezne strategije sprejemanja,
  - jasno opredeliti okoliščine (sporočevalca, naslovnik, razmerje med njima, sporočevalčev namen itd.),
  - razbrati pomembne podatke (značilnosti oseb, živali, predmetov, naprav itd.),
  - oločiti temo in podteme (*razbrati vse potrebne informacije posameznih delov besedila in jih ustrezno vključiti v zapiske, tabelne prikaze, miselne vzorce itd.*),
  - obnoviti in povzeti besedilo,
  - določiti način razvijanja teme,
  - *primerjati besedilo z drugimi besedili, izražati lastna stališča in jih utemeljiti tudi na podlagi predhodnih izkušenj, pridobljenih pri sprejemanju podobnih besedil.*

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna besedila (pripoved, poročilo, dnevnik, življenjepisi), opisovalna besedila, *tudi strokovna, razlagalna besedila (npr. podatki iz enciklopedij, učbeniki in pripomočki, strokovna besedila), utemeljevalna besedila iz različnih virov (časopis, revija, priročnik, esej itd), ki jih učenci obravnavajo tudi v sklopu medpredmetnih povezav;*
- *namen sporočevalca, teza in antiteza, utemeljitve;*
- merila za vrednotenje besedila ali sporočila: učinkovitost, razumljivost, verodostojnost, skladnost, ustreznost, sporočilnost, primernost sloga in slogovna oziroma zvrstna zaznamovanost

Branje za različne namene

Učenci so zmožni:

- glasno brati znana in neznana besedila različnih vrst, in sicer:
  - ustrezno uporabiti premore in naglas,

- znati posredovati vsebino besedila na ustrezen in povezan način;
- tiho brati različne vrste besedil in pri dejavnostih sprejemanja samostojno uporabiti bralne strategije, in sicer:
  - zavestno uporabiti bralne strategije različnega tipa,
  - uporabiti na zavesten in učinkovit način različne sestavine zahtevnejšega strokovnega besedila,
  - zavestno in učinkovito uporabiti različne tehnike pri sprejemanju besedil;
- presoditi primernost lastnih zmožnosti sprejemanja besedil in spremeniti učne strategije, če so neučinkovite.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- besedila različnih besedilnih vrst (pripovedovalna, opisovalna, razlagalna in utemeljevalna besedila);
- bralne strategije: celostno in analitično branje, branje za orientacijo, globalno razumevanje, iskanje določene informacije, branje za učenje;
- temeljne sestavine strokovnega besedila (povzetke, definicije, poglobitve problema);
- sestavine zahtevnejšega strokovnega besedila (kazalo, poglavje, naslov, povzetki, tabelni prikazi, podobe, pojasnila, grafični zapisi);
- tehnike pri sprejemanju besedil (podčrtovanje, označevanje, pisanje opomb, oblikovanje povzetkov);
- *branje in primerjava informacij iste teme, ki jo uvajajo različna besedila (strnjenje podatkov različnih virov tudi s povezovanjem besednega dela besedila z nebesednim, povezovanje med seboj pridobljenih informacij, oblikovanje koncepta novega besedila z zahtevanimi podatki, ki so povzeti iz različnih virov, razbiranje usklajenih informacij v različnih virih, vrednotenje verodostojnosti različnih virov, izbiranje najustreznejšega)*

3.3.3 Pisanje

Pisanje za sporočanje

Učenci so zmožni:

- tvoriti različne vrste besedil:
  - ustrezno uresničevati faze sporočanja in tvorjenja (izdelava načrta, izbira teme, načina in namena, zbiranje gradiva, urejanje, upoštevanje načel dobrega sloga in pisanje osnutka,

pregledovanje in popravljanje lastnega besedila),

- predstaviti dogodke, okoliščine, namen in odnose, tudi z uporabo ustreznih tehnik pripovedovanja, opisovanja, posredovanja podatkov in informaciji,
- uskladiti vsebino posredovanega besedila in način predstavitve glede na znanje prejemnika,
- primerjati tvorjeno besedilo s podobnimi besedili,
- uporabiti ustrezno besedišče, slog, slogovno in zvrstno zaznamovanost, skladno z namenom sporočanja, prejemnikom in izbrano vrsto besedila,
- vrednotiti primernost lastne tvorbe besedila glede na kriterij razumljivosti, učinkovitosti in usklajenosti z vrsto besedila,
- spremeniti lastne strategije tvorjenja, pri tem upoštevati predhodne izkušnje.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedovalna besedila (tudi v obliki dnevnika, pisma, življenjepisa), opisovalna besedila (opis predmeta, podobe, osebe, okolja, okoliščine in dogajanja *tudi pri medpredmetnih povezavah*), poročevalna besedila (novice, poročilo), navodila ali pojasnila, ki so povezana z izvajanjem določene dejavnosti (navodila pri igri, recept, navodila za uporabo, popotni načrt itd.)
- *druge vrste besedil (npr. zapisniki, različne prošnje, vloge, obrazci, vprašalniki)*
- *besedila, ki vključujejo tudi nebesedne dele (oglas, prospekt, plakat, reklamni oglas itd.) v okviru medpredmetnih povezav*
- Tehnike pripovedovanja (npr. spreminjanje zaporedje dogajanja) in predstavljanja (časovno zaporedje, prostorska, vzročno-posledična razmerja, tematska razmerja, zgradba besedila)

Pisanje za razmišljanje in povezovanje znanja

Učenci so zmožni:

- uporabiti strategije in sredstva ter pripomočke za učinkovito načrtovanje, tvorjenje govornih in pisnih besedil, in sicer:
  - zbrati informacije za sporočanje,
  - predstaviti vsebino in upoštevati časovno zaporedje dogajanja, prostorska, vzročno-posledična, tematska in strukturna razmerja,
  - uporabiti ustrezne načine celostne, tudi vizualne predstavitve informacij, ki jih je treba pomniti, in pri tem izdelati tabelne prikaze, miselne vzorce, tabele in različne vrste zapiskov,
  - vrednotiti (s tujo pomočjo ali samostojno) učinkovitost načinov predstavitve in celostnega prikaza informacij,
  - spremeniti lastne strategije načrtovanja, organizacije in sinteze na podlagi pridobljenih

zmožnosti.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- *tehnike za učinkovito strnjevanje podatkov iz različnih virov in pripravljanje koncepta predstavitve obravnavane vsebine (razbiranje informacij iz različnih virov in strnjevanje v besedilo, ki vključuje tudi nebesedne dele besedila; uporaba tabelnih prikazov, razpredelnic, miselnih vzorcev, povzetki z uporabo točk);*
- *strukturiranje besedila in njegovo razgraditev na sestavne dele, oblikovanje seznamov, razpredelnic in grafikonov, oblikovanje in urejanje besedil, oblikovanje kazala;*
- *uporaba multimedijskih (IKT) sredstev, ki dajejo podporo pri predstavitvi besedil, in sicer s kognitivnega, grafičnega in pragmatičnega vidika (večpredstavnost, interaktivnost)*

3.3.4 Razmišljanje o jeziku

Razmišljanje o jeziku in pridobivanje jezikovnih in metajezikovnih zmožnosti

Učenci so zmožni:

- prepoznati glavne funkcije povedi in besedila in oceniti vlogo osnovnih sestavin sporočanja;
- pravilno razbrati v besedilu različne procese sporočanja;
- poznati in uporabiti različne jezikovne strukture ter razumeti njihovo vlogo v stavku;
- poznati in uporabiti osnovne skladenjske sestavine ter razumeti njihovo vlogo;
- zavedati se pomena vrstnega reda besed, pa tudi značilnosti sporočanjejskih struktur različnih znanih jezikov;
- prepoznati in znati uporabiti na učinkovit način glavna pomenska razmerja;
- prepoznati obstoj raznovrstnosti jezikovne rabe in razbrati njene značilnosti in vloge. Samostojno uporabljati slovar, kot vir pravopisnih, pomenskih informacij in jezikovnih struktur;
- utrditi lastno poimenovalno/slovarsko zmožnost, zmožnost povezav med različnimi besedami in njihove nadgradnje v besedne družine.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- osnovne sestavine sporočanja (značilnosti sporočanja, sporočilni namen, funkcije jezika, kontekst in okoliščine);
- osnovne jezikovne strukture (glagol, samostalnik, člen, zaimek, prislov, predlog, medmet, veznik)

in njihove vloge v stavku;

- osnovne skladske sestavine (priedju, podredju, glavni stavek in časovni, vzročni, namerno, dopustni, posledični, osebkov, načinovni odvisnik itd.) in njihove funkcije;
- povezave in vloga povezav;
- glavna pomenska razmerja, s posebnim poudarkom na odnosih soznačja, nasprotovanja, večpomenskosti, stopnjevanja, vključevanja;
- bralne dejavnosti, analize, priprava, sestava in oblikovanje besedil

Razvijanje jezikovne, kulturne in medkulturne zmožnosti

Učenci so zmožni:

- zavedati se vloge italijanskega jezika in kulture pri oblikovanju večjezičnega in večkulturnega območja Slovenske Istre;
- razumeti značilnosti narodno mešanega območja kot primera večjezičnosti in večkulturnosti;
- spoznati raznovrstnost kultur, biti odprt do morebitnih nesporazumov med kulturami;
- oceniti vidne razsežnosti dvojezičnosti ter se zavedati omejitev in težav, povezanih z udeležanjem ustavnega določila o priznavanju dvojezičnosti.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- dvojezičnost na narodno mešanem območju Slovenske Istre, uporaba obrazcev, napisov, javna raba italijanskega jezika na dvojezičnem območju;
- branje besedil različnih vrst, iz različnih obdobj, v italijanskem jeziku ali v istrsko-beneškem narečju, *po želji pa tudi v drugih jezikih, ki jih učenci poznajo*;
- *razmišljanja in razprave, analize in vzajemne primerjave italijanskih pripovednih in pesemskih besedil, po želji pa tudi besedil v narečju in v drugih jezikih, ki jih učenci poznajo*

3.3.5 Književni pouk

Obravnava književnih besedil

Učenci so zmožni:

- poslušati (gledati, brati) in razumeti pripovedna, pesemska in dramske besedila, izražati lastna občutja, vtise, izkušnje, se čustveno odzivati, in sicer:
  - besedilo glasno prebrati in z občutkom,
  - povzeti sporočilo besedila,

- razbrati glavne tematske in besedilne značilnosti,
- prepoznati globalno sporočilo pripovedi,
- razbrati obravnavano temo, zavedati se vloge opisov v besedilu,
- povezovati vsebino besedila z lastnimi izkušnjami,
- povezati sporočilo besedila z okoliščinami (primerjava besedila z drugimi besedili, razbiranje kulturnega konteksta),
- izražati lastna stališča o besedilu,
- primerjati besedilo z drugimi besedili,
- izražati lastna opažanja v zvezi z jezikovnimi značilnostmi sprejetih besedil (*besedoslovje, oblikoslovje, skladnja, slog, slogovna/zvrstna zaznamovanost*), pripraviti se na predstavitev izbranega besedila;
- uzavestiti lastno kulturno identiteto, zavedati se lastne kulturne dediščine, in sicer:
  - poznati in biti zmožen predstaviti najpomembnejše avtorje italijanske književnosti,
  - poznati in biti zmožen predstaviti najpomembnejše manjšinske avtorje iz Slovenije in s Hrvaškega.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedna besedila (pripoved, novela, roman, toda tudi strip, dramska predstavitev, risani film in drugo) in značilnosti;
- zahtevnejša pripovedna besedila (mladinska književnost, pripoved, dnevnik, avtobiografsko besedilo, roman) in značilnosti;
- vsebinske in besedilne značilnosti besedil (dogajalni prostor, situacija; muzikalčnost, ritem, verzi, kitice, vrste rime, like, teme, oblike, prisotnost kompozicijskih tehnik v zvezi z aliteracijo in metaforo);
- branja, analize, diskusije, primerjave, kritično razmišljanje, pogovori, razprave in povzetki;
- izbor avtorjev obravnavanih besedil:
  - **7. razred:** grška klasična lirska pesem, odlomki iz *Iliade*, *Odiseja* in *Eneide*, Esiod, J. De La Fontaine, G. Caproni, D. Valeri, Alcmane, A. Palazzeschi, A. Gatto, G. Rodari, I. Calvino, E. De Amicis, C. Govoni, S. Tamaro ali drugi avtorji tržaškega oziroma istrskega območja
  - **8. razred:** G. Boccaccio, G. Carducci, G. D'Annunzio, U. Foscolo, M. Rigoni Stern, G. Pascoli, B. Pizzorno, U. Saba, G. Ungaretti, L. Tolstoj, Moliere, V. Cardarelli, B. Brecht, P. Neruda, D. Valeri, L. Ariosto, A. Bertolucci, S. De Beauvoir, M. Cervantes, L. N. Tolstoj, J. Swift, K. Lorenz, J. Verne, R. L. Stevenson, avtorji tržaškega oziroma istrskega območja
  - **9. razred:** G. Leopardi, A. Manzoni, G. Verga, G. Carducci, G. Pascoli, G. D'annunzio, E.

Montale, D. Buzzati, B. Fenoglio, V. Sereni, A. Moravia, A. Palazzeschi, C. Pavese, L. Pirandello, S. Quasimodo, P. Eluard, P. Verlaine, C. Baudelaire, W. Shakespeare, A. Cechov, F. G. Lorca, J.D. Salinger, I. Asimov, P. Volponi, W. Scott, R. Bradbury, A. Frank, H. Hemingway, avtorji tržaškega oziroma istrskega območja;

- osnovna znanja o naslednjih avtorjih italijanske književnosti: Dante, Petrarca, Boccaccio, Foscolo, Leopardi, Manzoni, Carducci, Pascoli, Verga, Pirandello, Saba, Ungaretti, Quasimodo, Montale;
- literarnozgodovinska obdobja in smeri: začetki književnosti, humanizem, renesansa, razsvetljenstvo, romantika, naturalizem (verizem), 20. stoletje (neorealizem in nova romantika);
- izrazoslovje in koncepti pri obravnavi književnih besedil:
  - **7. razred:** poezija: rima, ritem (in izrazna učinkovitost), ljubezenska pesem, domovinska pesem; proza: basen, domišljajska zgodba, pravljica, anekdota, humoristična zgodba; dramatika: zunanja zgradba dramskega besedila (dejanje, prizor)
  - **8. razred:** poezija: lirična, epska, pesnitev (epska pesnitev), pesemske oblike: stalne pesniške oblike: balada, pesem, sonet, oda; *rima: zaporedna, prestopna, oklepajoča*; onomatopoiija; poezija podob; metafora, komparacija, posebljanje; okrasni pridevniki; refren, stopnjevanje; ljubezenska poezija, socialna poezija; proza: pripovedka, zgodovinski roman, akcijski, znanstvena fantastika, lahka proza; poglavje, okvir zgodbe; dramatika: komedija, *notranja zgradba dramskega besedila (tema, zaplet, vrh, razplet, epilog)*
  - **9. razred:** poezija: stalne pesniške oblike: *idila, uglasbena poezija, satira, himna*; prosta poezija, kitica, metafora - *izvor metafore*, simbolizem, intimistična poezija, abstraktna poezija; proza: oblika (zunanja zgradba), notranja zgradba: *motivacija: psihološka, sociološka*, književne osebe, dogajalni čas, dogajalni prostor, dejanja: zgodba, analitična, sintetična zgradba; *novela, črtica*

Ustvarjalno pisanje

Učenci so zmožni:

- pisati opombe, oceno o obravnavanem književnem besedilu ali dogodku, in sicer:
  - posredovati vsebino besedila ali dogodka, označiti književne osebe, dogajalni prostor, dogodke, zaznati teme in situacije,
  - primerjati besedilo z drugimi obravnavanimi besedili ali dogodki,
  - povezati obravnavana besedila ali dogodke z lastnimi izkušnjami ali z izkušnjami prejemnikov,
  - izražati lastna stališča o obravnavanem besedilu ali dogodku;
- tvoriti različne vrste književnih besedil in upoštevati njihove značilnosti;

- *tvoriti besedila, v katerih se besedni del navezuje na nebesednega;*
- *tvoriti ali preoblikovati besedilo na podlagi prebranih besedil oziroma znanih modelov besedil;*
- ne glede na besedilno vrsto:
  - posredovati vsebino besedila, da so razvidni značilni elementi besedilne vrste,
  - pri učnih dejavnosti, z učiteljem in sošolci vrednotiti kakovost tvorbe s pogovorom in kritičnim razmišljanjem,
  - preoblikovati besedilo, pri tem upoštevati besedilno vrsto in estetsko raven.

Vsebine in predlagane dejavnosti

- pripovedna besedila (kronika, pismo, življenjepis, pripoved, *po želji tudi zgodbice, anekdote*), pesemska besedila (*po želji tudi jezikovne igre*), dramska besedila, *kulturni dogodki*;
- *besedila, v katerih se besedni del navezuje na nebesednega (strip, ilustrirana besedila, kolaži itd.);*
- slogovne, besedoslovne in skladenjske značilnosti besedil (glavne značilnosti oseb, okolja in dejanja, časovna razporeditev, vzročno-posledična razmerja);
- uporaba različne tehnike pisanja kot npr. fabula – zaplet;
- značilnosti besedilnih vrst in njihove posebnosti (npr. hiperbola, ironičnost, melodičnost, ritem, rima; *oblački, pojasnila, tehnika flashback itd.*)

4 STANDARDI ZNANJA

V nadaljevanju posredujemo opredelitev standardov znanja (**minimalnih standardov v krepkem tisku**) posameznih področij, pri katerih so bili že opredeljeni cilji in vsebine. V tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju je v oklepajih naveden razred, ob koncu katerega se doseganje nekaterih minimalnih standardov zahteva.

4.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

Poslušanje in govorjenje

Učenci so zmožni:

- **razumeti in upoštevati navodila in pojasnila, ki uravnavajo učni proces;**
- **razumeti vprašanja in se nanje primerno odzivati, sodelovati v pogovoru s sošolci in učiteljem;**
- **sporočati lastne potrebe, občutja, izkušnje, mnenje in razmišljanja;**
- **razumeti vprašanja v zvezi z vsebino različnih besedilnih vrst, primernih učenčevi starosti, in se ustrezno odzivati;**
- poslušati kratka sporočila, razbrati vsebino sporočila, govorce, ton, namen, slogovno in zvrstno zaznamovanost;
- poslušati kratka besedila in razbrati vsebino dialoga, replik, posredno izraženih stališč;
- preoblikovati povedi in besedila.

Branje

Učenci so zmožni:

- **glasno, tekoče in pravilno brati besedila, ki so primerna njihovi starosti;**
- **razbrati sporočilni namen piscev besedil in značilnosti oseb, predmetov in dogodkov iz besedila;**
- brati različna besedila in razumeti posredno in neposredno izražene informacije;
- prepoznati in razlikovati različne znane vrste besedil na podlagi preprostih meril.

Pisanje

Učenci so zmožni:

- **uporabiti ustrezne tehnike pisanja z velikimi/malimi tiskanimi in velikimi/malimi pisanimi**

črkami in preslikati pisna besedila ali besedila, ki jih narekuje učitelj;

- **uporabiti osnovna pravila italijanskega jezika pri uporabi digram, velike začetnice in ločil;**
- pri prepisu besedila razbrati morebitne napake in besede ponovno pravilno zapisati;
- pisati besedila različnih vrst na temo, ki je povezana z njihovim vsakdanom;
- uporabiti računalniške programe pri pisanju kratkih sporočil v znanih sporočanjških položajih.

Razmišljanje o jeziku

Učenci so zmožni:

- **uporabiti ustrezno besedišče v predvidljivih sporočanjških položajih, vezanih na učenčev vsakdan posredovati svoja opažanja o značilnostih in pravilih italijanskega jezika, in sicer v pogovorni in knjižni različici;**
- **razbrati temeljno strukturo povedi, razbrati dejanja in dejstva;**
- **prepoznati, zapisati in izgovoriti na ustrezen način besede s pravopisnimi in pravorečnimi posebnostmi in zaznati podvojene soglasnike;**
- prepoznati temeljne odnose med besedami italijanskega jezika;
- posredovati svoja opažanja o značilnostih in pravilih italijanskega jezika, in sicer v pogovorni in knjižni različici;
- primerjati jezike, ki jih poznajo in razbrati podobnosti in razlike.

Književni pouk

Učenci so zmožni:

- **brati in razumeti sporočilo besedila in razbrati osnovne značilnosti pripovednih in pesemskih besedil, ki so primerni učenčevi razvojni stopnji;**
- izražati občutja ob sprejemanju pripovednih, pesemskih, dramskih, filmskih, televizijskih besedil in ob kulturnih dogajanjih;
- **uporabiti knjižno različico pogovornega jezika (tudi v povezavi z drugimi izraznimi sredstvi) in tvoriti pripovedna ali pesemska besedila, in sicer v okviru dosežene stopnje opismenjenosti;**
- predstaviti pripovedna besedila, basni, pripovedke in pesemska besedila, ki so primerni učenčevi starostni stopnji;
- sodelovati pri recitacijah ali dramatizacijah besedil, ki so primerni učenčevi razvojni stopnji.

4.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

Poslušanje, govorjenje

Učenci so zmožni:

- **razumeti in upoštevati tudi manj pogosta pojasnila in navodila, ki uravnavajo učni proces;**
- **razumeti in odgovarjati na vprašanja, tudi ko gre za primerjavo različnih informacij med seboj;**
- **sodelovati v pogovoru o znani temi, ustrezno začeti in končati pogovor ter uporabiti ustrezno besedišče glede na vsebino pogovora;**
- **uvajati se v ustrezno jezikovno rabo, skladno s šolskim kontekstom, in pri tem sporočiti lastne potrebe, občutja, mnenja, izkušnje in informacije;**
- **razumeti, preoblikovati in posredovati preprosta pripovedovalna in razlagalna besedila;**
- **tvoriti pripovedovalna, opisovalna in razlagalna besedila in se uvajati v uporabo sredstev in strategij za načrtovanje in pomnjenje informacij, ki jih učenec želi sporočiti;**
- **oblikovati, spreminjati ali ustvarjalno tvoriti pripovedna besedila, pravljice, basni, jezikovne igre in kratka pesemska besedila;**
- **uvajati se v vrednotenje lastnega izražanja z vidika razumljivosti in načinu podajanja informacij, po potrebi tudi preoblikovati besedilo;**
- **izražati občutja, vtise, mnenja, ki se navezujejo na pripovedovalna ali pesemska besedila, kot tudi na dramske, filmske in televizijske uprizoritve ali druge kulturne prireditve.**

Branje

Učenci so zmožni:

- **glasno, tekoče in pravilno brati besedila, ki so primerna njihovi starosti;**
- **tiho brati in razumeti vsebino pripovedovalnih, opisovalnih, razlagalnih in obveščevalnih besedil, ki obravnavajo znano temo in okoliščine;**
- **uvajati se v uporabo bralnih strategij, ki so usmerjene v globalno razumevanje sporočila in v analitično odkrivanje podatkov (glavne in stranske osebe besedila, protagonista in antagonist, domišljajske, verjetne in stvarne sestavine besedila);**
- **zavedati se morebitnih težav pri razumevanju besedila in uporabiti ustrezne strategije večkratnega branja;**
- **sklepati o neizraženi informaciji v obravnavanem besedilu;**
- **združiti preproste informacije strokovnega besedila na izbrano temo.**

Pisanje

Učenci so zmožni:

- **povsem usvojiti tehnike pisanja ter posvetiti posebno skrb pisavi in koriščenju praznih prostorov strani;**
- **tvoriti pripovedovalna, opisovalna in razlagalna besedila v predvidljivih okoliščinah s korektno uporabo ločil ter slovničnih in pravopisnih pravil italijanskega jezika;**
- posredovati ali povzemati vsebino poslušanega ali prebranega besedila;
- uporabiti zmožnost pisanja kot sredstva za zbiranje zapisanih, prebranih ali poslušanih informacij, ki jih posreduje učitelj ali jih sami povzemajo;
- uporabiti računalniške programe za oblikovanje kratkih besedil;
- uporabiti zmožnost pisanja kot sredstva za načrtovanje govornih nastopov pri tvorjenju pisnih besedil;
- uporabiti strategije načrtovanja tvorbe pisnih besedil različnih vrst;
- uporabiti ustrezne strategije popravljanja morebitnih pravopisnih napak in napak pri uporabi ločil.

Razmišljanje o jeziku

Učenci so zmožni:

- **prepoznati vlogo in pomen različnih komunikacijskih funkcij;**
- **razumeti glavne značilnosti govornega in pisnega jezika;**
- **poznati in zavestno ter ustrezno uporabiti osnovna pravopisna pravila;**
- **poznati in zavestno ter ustrezno uporabiti osnovne odnose med besedami (podobnost/različnost, stopnjevanje pomena, splošno/specifično);**
- **v povedi prepoznati osebek in povedek in razlikovati njune različne vloge;**
- prepoznati in analizirati osnovne slovnične elemente italijanskega jezika (določni in nedoločni člen, samostalnik, pridevnik, glagol, zaimek, predlog, prislov);
- prepoznati glagolske oblike povednega naklona;
- razbrati pravila in povzeti opažanja z vidika pravopisnih, pravorečnih zakonitosti, oblikoslovja, besedoslovja in skladnje v italijanskem jeziku;
- primerjati pravopisne, pravorečne, oblikoslovne, besedoslovne in skladenjske značilnosti znanih jezikov, razbrati podobnosti in razlike.

Književni pouk

Učenci so zmožni:

- razumeti, preoblikovati in posredovati preprosta pripovedna in pesemska besedila, prepoznati zorni kot avtorja (subjektivni oziroma objektivni), prepoznati poročevalca v besedilu, katerega vsebina je realna ali domišljajska, razbrati sporočanje namene avtorjev besedil (ali značilnosti oseb, predmetov in dejanj, ki jih posreduje besedilo) in o njih sklepati tudi na podlagi prejšnjih izkušnjah;
- preoblikovati, spreminjati, in ustvarjalno tvoriti pripovedna besedila, domišljajske zgodbe, pravljice, jezikovne igre in pesemska besedila z uporabo preprostih tehnik na besedilni ravni;
- izražati občutja, vtise, mnenja, ki jih posreduje pripovedno, pesemsko, dramsko, filmsko besedilo, tv oddaja, ali druga kulturna prireditev;
- sodelovati pri branju, recitacijah, dramatizacijah besedil, ki so primerni njihovi starosti.

4.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

Poslušanje in govorjenje

Učenci so zmožni:

- pri poslušanju razbrati različne vrste besedil in prepoznati glavne podatke poslušanega (7. razred);
- tvoriti različna besedila in pri tem upoštevati okoliščine, temo in govorce (7. razred);
- s koherentnim besedilom poročati o nekem dogodku v šoli ali o opravljenem delu (8. razred);
- pri načrtovanju govornega sporočanja dokaj samostojno uporabiti preproste tehnike pisanja (8. razred);
- uporabiti ustrezne povedi, ki so skladne s kontekstom, posredovati svoja občutja, izkušnje, informacije, mnenja, razmišljanja in načrte;
- razumeti, preoblikovati, posredovati pripovedovalna, opisovalna, razlagalna in obveščevalna besedila v predvidljivih okoliščinah in znano temo;
- tvoriti pripovedovalna, opisovalna, razlagalna, utemeljevalna besedila in samostojno uporabiti sredstva za načrtovanje in pomnjenje informacij, ki jih želijo sporočiti;
- razumeti in se spopasti z zahtevnejšimi govornimi položaji, ki vključujejo primerjanje, analizo in sintezo podatkov;

- sodelovati v pogovoru z več govorci o znani temi in pri sporazumevanju upoštevati slogovno zaznamovanost in besedišče, ki ustreza vsebini pogovora in okoliščinam;
- preveriti, ali je prejemnik razumel sporočilo posredovanega besedila, in v primeru nerazumevanja besedilo preoblikovati.

Branje

Učenci so zmožni:

- **glasno, tekoče in pravilno brati in razumeti vsebino besedil z znano tematiko (7. razred);**
- **besedilo razgraditi v sekvence in odstavke (7. razred);**
- **prepoznati pomen ločil, upoštevati premore in intonacijo (7. razred);**
- **tiho brati in razumeti vsebino besedil različnih vrst, kot so pripovedovalna, opisovalna, razlagalna (8. razred) in utemeljevalna besedila z znano tematiko in okoliščinami;**
- **uporabiti različne bralne strategije (globalno, za orientacijo, selektivno in analitično), ki se nanašajo na razumevanje globalnega sporočila besedila (8. razred), na analitično iskanje podatkov, na prepoznavanje formalnih značilnosti besedil;**
- razbrati stilistične značilnosti in metrično shemo pesemskega besedila;
- ugotavljati stopnjo razumevanja obravnavanega besedila in samostojno prevzemati strategije večkratnega branja;
- v zvezi z znano temo odkrivati in oblikovati sintezo podatkov iz različnih virov.

Pisanje

Učenci so zmožni:

- **na kratko obnoviti prebrano besedilo (7. razred),**
- **sestaviti ali dopolniti besedilo v okviru določene teme ali s ključnimi besedami (7. razred),**
- **obvladovati tehniko pisanja in preverjati pisavo in obliko ter s tem prispevati k berljivosti besedila (8. razred),**
- **tvoriti, predstaviti, spreminjati in komentirati besedila različnih vrst, kot so pripovedovalna, opisovalna, razlagalna, utemeljevalna, ki uvajajo znano temo in okoliščine,**
- uporabiti preproste tehnike pisanja za organizacijo in sintezo vsebin strokovnih besedil,
- preprosto in samostojno uporabiti računalniške programe za predstavitev besedil in nastopov,
- samostojno uporabiti preprostejše tehnike pisanja za načrtovanje govornih nastopov,
- uporabiti na dokaj samostojen način strategije in preproste tehnike pisanja za načrtovanje

pripovedovalnih, opisovalnih, razlagalnih in utemeljevalnih besedil.

Razmišljanje o jeziku

Učenci so zmožni:

- **ustrezno uporabiti besedišče pri različnih sporočanjih položajih v šoli in v življenju (7. razred) ter upoštevati slogovno in zvrstno zaznamovanost in sporočanski namen (8. razred);**
- **uporabiti pravopisna, pravorečna, oblikoslovna, besedoslovna in skladenjska pravila v italijanščini;**
- **zaznati in prepoznati dele besedila, jezikovne strukture in njihovo vlogo v besedilih;**
- **uvajati se v (samo)vrednotenje z vidika razumljivosti in vsebinske ustreznosti lastnih pisnih besedil in jih po potrebi tudi znati preoblikovati;**
- **uporabiti na samostojen način strategije pregledovanja in popravljanja pisnih besedil in razbrati ter popraviti napake pri pravopisnih zakonitosti in rabi ločil ter druge napake s področja oblikoslovja, besedoslovja, skladnje;**
- **sporočati v italijanščini v formalnih, toda znanih kontekstih;**
- **priznavati, opisati in vrednotiti zgodovinsko prisotnost in vlogo italijanskega jezika in kulture za italijansko skupnost kot sestavni del kulturne identitete na območju Slovenske Istre.**

Književni pouk

Učenci so zmožni:

- **razbrati sporočilni namen avtorjev umetnostnih različnih vrst (7. razred), značilnosti književnih oseb, predmetov, dogodkov in različnih podatkov v besedilu (8. razred), sklepati in na preprost način znati interpretirati;**
- **izražati vtise (7. razred), mnenja (8. razred) in vrednote v zvezi s pripovednimi in pesemskimi besedili ter razbrati njihove vidne formalne značilnosti in razbrati globalno sporočilo besedila;**
- **preoblikovati (7. razred), primerjati, spreminjati (8. razred) in ustvarjalno tvoriti pripoved, pesemska in dramska besedila;**
- **poznati in razumeti nekatera pomembna dela italijanskih avtorjev;**
- **izbrati in brati pripovedna in pesemska besedila in znati zagovarjati pri pouku lastno interpretacijo;**
- **spremljati televizijske programe, film, dramske uprizoritve in druge kulturne prireditve ter o njih razpravljati pri pouku;**

- sodelovati z učiteljem pri izbiri in pripravi besedil za branje, recitacijo, dramatizacijo ali govorni nastop;
- tvoriti, spreminjati, komentirati pripovedna in pesemska besedila z znano temo in okoliščinami;
- sporočati na ustvarjalen način lastna občutja, izkušnje, mnenja, razmišljanja, presojo, načrte.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Pri pouku italijanščine upoštevamo naslednja didaktična načela:

- Sporazumevalna zmožnost je temelj, na podlagi katerega se oblikuje osebnost. V povezavi z razvijanjem kulturne, tehnične, znanstvene, socialne in državljanske kompetence omogoča vsakemu posameznemu učencu osebno in profesionalno rast ter razvoj odgovornosti do sebe in do družbe.
- Jezikovno izražanje je temeljna sestavina za sporočanje in medosebno sporazumevanje. Obenem je tudi pomembno sredstvo pri razvijanju mediacijskih zmožnosti, refleksije in graditvi oziroma širjenju dogovorjenih znanj. Osnovni pogoj za usvajanje znanja pa je doseganje visoke ravni jezikovne zmožnosti, spretnosti, veščin in drugih zmožnosti, ki jih razvijamo na vseh področjih učenja. Obenem pa učinkovito jezikovno izražanje, ki se kaže pri delu s (strokovnimi) besedili ali s sporočilno ustreznostjo nasploh, dosegamo le pod pogojem, da vsi učitelji stremijo k uresničevanju zastavljenih ciljev. Celoten manjšinski šolski sistem mora ustvariti pogoje, da bodo ti cilji doseženi, in sicer z usklajenim delovanjem vseh učiteljev, medpredmetnimi povezavami in dejavnostmi, ki jih izvaja šola v okviru lastne avtonomije.
- Z učenjem italijanskega jezika in njegovo promocijo udeležujemo pravico do uporabe tega jezika, ki nam jo na narodno mešanem območju Slovenske Istre priznava in zagotavlja ustava. Posledica tega je, da je skrb za italijanski jezik v vlogi temeljnega predmeta in učnega jezika ključna sestavina vzgojno-izobraževalnega projekta, priložnost za jezikovno, kognitivno, kulturno in socialno rast. Navezovanje na istrsko-beneško, italijansko kulturo ter civilizacijo □ zgodovinske značilnosti narodno mešanega območja ponuja namreč dragoceno priložnost za vzgojo in izobraževanje učencev, za demokratično državljanstvo, spoštovanje različnosti, sožitje in medkulturno sodelovanje med narodi in narodnosti, ki se popolnoma zavedajo svoje identitete in zgodovinske pogojenosti.
- Kompetence, ki jih uvaja učni načrt za italijanščino, so v tem dokumentu razporejene v tri področja: uporaba jezika, razmišljanje o jeziku in književni pouk. Ta delitev je koristna zaradi natančne opredelitve ciljev in dejavnosti ter učnih dosežkov v vlogi pričakovanih učnih rezultatov vzgojno-izobraževalnega procesa. Pri tem moramo poudariti temeljni princip, ki zagotavlja učinkovitost didaktičnih pristopov le, če:
  - uvajamo besedilo, ki ga obravnavamo kot sporočanje okvir z ustrezno notranjo in zunanjo zgradbo, kot rezultat usklajenega sporočanja izražanja (npr. besedni,

slikovni, grafični, glasbeni način), s prepoznavno tipologijo in besedilno vrsto ustrezne tematike,

- zmoremo integrirati zmožnosti sprejemanja, tvorjenja, refleksije in izražanja lastnih stališč v medosebni in medkulturni komunikaciji, v procesno naravnani pouk, ki ga opredeljujejo učne enote in učne teme.

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju morajo biti učne vsebine v tesni zvezi z drugimi predmeti. Opismenjevanje se mora prilagajati učenčevim izkušnjam in stvarnemu življenju. Učitelj zagotavlja, da je izbira didaktičnega pristopa (ob upoštevanju učenčevega predznanja, ritma in tempa usvajanja učnih vsebin ter učnega stila posameznika) tesno povezana z igro, s preizkušanjem in odkrivanjem, na ravni posameznika in skupine.

V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju se uvaja tiste učne dejavnosti, ki razvijajo pretežno sporazumevalne zmožnosti in poudarjajo uporabo zbornega jezika pri poslušanju, branju in pisanju. Z branjem in analizo pripovedovalnih, opisovalnih in razlagalnih besedil, primernih učenčevi starosti, učitelj spodbuja učenca, da razbere na podlagi preprostih (ne le naključnih) kazalnikov, osnovne značilnosti umetnostnih in neumetnostnih besedil ter začne zavestno razlikovati med dejavnostmi sprejemanja, interpretacije in tvorjenja besedil. Obenem učitelj namenja veliko pozornost ozaveščanju nekaterih temeljnih metakognitivnih vidikov, ki so povezani s strategijami branja, tvorbe in pregledovanja besedil.

V tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju učitelj spodbuja učence, da utrjujejo in izpopolnjujejo zmožnosti sporazumevanja, sprejemanja in tvorjenja besedil, ter jih navaja k samostojnejši uporabi ustreznih in učinkovitih strategij. Pristop k različnim vrstam besedil je močno odvisen od notranje motivacije. Pri delu z besedili učitelj predvidi čas za analizo, primerjavo in preverjanje in ocenjevanje znanja, kar naj ne bi potekalo brez predhodne priprave. Osebne izkušnje in pridobljene kompetence spodbujajo izvajanje teh procesov. Usvojene zmožnosti omogočajo ustvarjalno preizkušanje in raziskovanje, ki zagotavljajo pozitivne učinke izidov, tako s sporočilnega kot estetskega vidika. Učencu omogočajo izbiro ustrezne besedilne vrste in izraznega sredstva, s katerimi izraža lastna pričakovanja, bojazen, občutja, želje ter razmišlja o sebi, o drugih o svetu.

Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje naj bi zaznamovalo bolj sistematičen pristop k jezikovni rabi in sporočanskim značilnostim ter prehod na področje disciplinarnega pouka (poznavanje in raba jezika, uvajanje književnega pouka, razvijanje metajezikovne zmožnosti).

Osredinjenost na učenca

Učenje in poučevanje italijanščine je osredinjeno predvsem na učenca, ključna oseba učnega procesa in učenja jezika. Že ob vstopu v šolo ima razvite določene zmožnosti, spretnosti, veščine in znanja, ki jih vrednotimo, poglobljamo in širimo do te mere, da se jih zavedajo, o njih razmišljajo, ob njih rastejo in se razvijajo.

Učitelj bo moral nenehno zagotavljati didaktične rešitve, ki jih bo uvajal na podlagi:

- skrbnega in stalnega opazovanja učencev, ugotavljanja predznanja in morebitnih razlik pri usvajanju znanja in razvijanju kompetenc in spretnosti,
- upoštevanja različnega ritma, ki ga učenec potrebuje za razvoj lastne osebnosti (v smislu zmanjševanja egocentričnosti, doseganja čustvene stabilnosti, izboljšanja medosebnih odnosov, kulturne rasti), in učenčevega učnega sloga (v smislu progresivnega usvajanja in utrjevanja metakognitivnih zmožnosti, kot sta samoopazovanje in samokontrola, ki sta pomembna pri učinkoviti uporabi strategij in procesov, vključenih pri sprejemanju in tvorjenju besedil),
- izbire tem in besedil, ki so blizu učenčevim izkušnjam in stvarnosti, učenčevim potrebam in njegovemu načinu čustvovanja, in imajo pomembno vlogo pri angažiranju učenčevih kognitivnih in čustvenih virov, k čemur spodbuja tudi notranja motivacija,
- sprejemanja različnih načinov izražanja in upoštevanja različnih besedil, ki jih učenci srečujejo pri pouku (pripovedna, pesemska besedila, neumetnostna besedila, strip, film, risanke, dramske uprizoritve itd). Pri načrtovanju pouka se zato vsem besedilnim vrstam namenja enako pozornost in odmeri enak čas.

Opismenjevanje

Pouk italijanščine izhaja iz predpostavke, da se na funkcionalen način med seboj prepletajo in dopolnjujejo jezikovna zmožnost in štiri jezikovne dejavnosti. Kljub temu je treba ob uvajanju teh vsebin upoštevati učenčevo doseženo stopnjo posamezne spretnosti in zmožnosti. V prvem obdobju se zato učitelj bolj posveča razvijanju govornih zmožnosti. Pisno zmožnost razvija s postopnim uvajanjem tehnik branja in pisanja. Razvijanje temeljnih zmožnosti branja in pisanja naj bi se končalo konec prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Pri izbiri ustreznega načina in časovne opredelitve uvajanja teh zmožnosti pa bo učitelj moral upoštevati učenčevo zrelost in predznanje. To pomeni, da mora obvezno prilagajati načine učenja in podajanje učnih vsebin za vsakega učenca posebej. Čas, ki ga bo učenec potreboval za opismenjevanje, je zato zelo različen. Učiteljeva obveza pa je, da bo vsak posamezni učenec usvojil vse zmožnosti in spretnosti, ki so potrebne, da se konča opismenjevanje. Z

individualnim pristopom bo učitelj premostil morebitne težave pri opismenjevanju učencev brez predznanja (s počasnejšim uvajanjem učne snovi in njenim utrjevanjem) in spodbujal tiste s predznanjem (s hitrejšim uvajanjem učne snovi in zgodnejšim opismenjevanjem).

Vrste besedil

Pri obravnavi različnih vrst besedil bodo učenci sprejemali in tvoril govornjena in pisna besedila v različnih sporočanjkih položajih in z različnimi nameni. V tem učnem načrtu so besedilne vrste razporejene glede na njihovo zahtevnost in primernost razvojni stopnji otrok. Zato so pripovedovalna besedila zelo pogosto predmet obravnave v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Opisovalna in predvsem pa razlagalna besedila pa uvajamo postopno v drugem obdobju, tudi zaradi prehoda na predmetni pouk. V tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju učitelj obravnava tudi manj zahtevna utemeljevalna besedila, pri katerih je učenec zmožen razbrati temeljno sporočilo besedila.

Književni pouk

Splošni cilji pouka v osnovni šoli so, da pripravimo učenca na uporabo, izbiro in analizo besedil ter zavesten in kritičen pristop do literarne ponudbe. V tem smislu bo treba torej nameniti posebno skrb izbiri tistih umetnostnih besedil, ki so blizu učenčevemu izkustvenemu svetu. Učitelj se pri obravnavi umetnostnih besedil posveča predvsem sporočilu besedila, ki naj bi učenca prevzelo, ter njegovemu odzivu na sprejeto umetnostno besedilo. Pri tem mora upoštevati tudi učenčeva pričakovanja. Šele potem, ko se prepriča, da je besedilo vzbudilo zanimanje pri učencih, lahko preide na razlago literarnozgodovinskega obdobja, vsekakor pa ne pred koncem drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja.

Pristop k umetnostnemu besedilu se kaže v različnih dejavnostih (branje v družinskem krogu, branje v nadaljevanjih, branje v deževnih dnevih, bralne urice, vodeno branje itd.). Učni načrt v zvezi z izbiro umetnostnih besedil posreduje nekaj splošnih navodil, ki jih učitelj lahko občasno uporabi glede na ciljno skupino in interes. V sklepnem obdobju predlagamo, da učitelj vsaj delno upošteva učenčeve želje in sprejme z učenci dogovor v zvezi z izborom tematike in gradiva. Tudi v okviru medpredmetnih povezav ali pri organizaciji skupnih projektov z drugimi predmeti naj imajo učenci vpliv na izbiro ustreznega umetnostnega besedila.

Razmišljanje o jeziku

Metajezikovne zmožnosti v osnovni šoli ne razvijamo načrtno, vsaj to ne velja za prvo in drugo vzgojno-izobraževalno obdobje. Kljub temu bo moral učitelj dosledno spodbujati spontano izražanje učenčeve zmožnosti opazovanja in primerjanja. Učenci so namreč motivirani za odkrivanje pravil,

podobnosti in različnosti v jezikovnih sistemih. Ta naravna danost naj bo izhodišče za razvijanje metajezikovne zmožnosti. Le z motivacijskimi strategijami, ki bodo učence angažirale, bo razvijanje metajezikovne zmožnosti učinkovito. Poudarjanje funkcionalne rabe jezika v vsej njegovi raznovrstnosti, ne da bi pri tem zanemarjali narečne posebnosti in slogovne oziroma zvrstne zaznamovanosti besedil, je cilj, ki si ga mora zastaviti vsak učitelj.

Pri tem želimo poudariti, da bi moralo razmišljanje o jeziku postati spontana dejavnost in stalnica v vzgojno-izobraževalni ponudbi italijanskega jezika. Pogosto namreč naletimo na priložnosti, ko lahko v obravnavanem besedilu poiščemo sestavine za metajezikovne procese. Poleg tega učni načrt pri opredeljevanju metajezikovne zmožnosti obvezno uvaja delo z izvirnimi besedili. To, da izhajamo iz konkretnega besedila, različnih vrst in izraznih načinov, je edini način, da osmislimo razvijanje te zmožnosti. Sinergijske povezave med uporabo jezika, obravnavo besedilnih vrst in razmišljanjem o jeziku (v te povezave so vključena tudi umetnostna besedila, ki so lahko nekakšen odklon z vidika jezikovne pravilnosti), dajejo široko perspektivo učinkovitega uresničevanja ciljev jezikovnega pouka.

Pomen besedila pri učenju jezika

Razvijanje jezikovne zmožnosti pri učencih temelji na poslušanju ali/in branju besedil ter na pogovoru med učiteljem in učencem oziroma med učencem in učencem. Dejavnosti, kot sta poslušanje in branje besedil, morata temeljiti na situaciji ali izkušnji, ki je za učenca pomembna. Pred sprejemanjem besedila bo učitelj seznanil učence s temo besedila in pri tem izhajal iz učenčevega predznanja. S tem bo prispeval k boljšemu razumevanju besedila in učnih vsebin, ki jih namerava posredovati, učenci pa bodo uporabili usvojeno znanje in zmožnosti ter odkrivali (predvideli) jezikovne in sporočanske strukture, besedilne vrste, podatki iz besedila. Sprejemanje besedila, ki se bo izvajalo tudi večkrat, bodo nasledile raznovrstne dejavnosti, ki bodo preverjale razumevanje sporočila besedila.

Predlagamo, kjer je to mogoče, da se učni cilji, ki spodbujajo zmožnost načrtovanja, tvorjenja in pregledovanja pisnih besedil, udeležujejo v dejavnosti sprejemanja, poslušanja ali branja in razumevanja določene besedilne vrste, ki jo želimo obravnavati. Tako bomo celostno pristopili k procesom učenja in poučevanja. S spodbujanjem tvorjenja pisnih besedil vseh oblik in vrst (po vzorcu, prosto ali ustvarjalno) bomo dali učencem možnost izražanja lastnih misli, občutij, znanja, načrtov, mnenj in lastnega pogleda na svet. Uporaba različnih alternativnih oblik sporočanja (križanka, rebus, strip itd.), ki jih učni načrt uvršča med posebna znanja, bo učencem omogočila kritično razmišljanje, diskusijo tudi v okviru področij, ki jih pokrivajo različni predmeti.

V višjih razredih osnovne šole bodo učenci vključeni v dejavnosti, ki bodo postopoma postajale čedalje bolj zahtevne: sodelovali bodo v pogovorih, sprejemali in tvorili različna neumetnostna besedila ter razumeli vsebino umetnostnih besedil, jih interpretirali in poustvarjali nova besedila. S temi dejavnostmi bodo razvijali kritično mišljenje, lastno ustvarjalnost, reševali probleme, sprejemali odločitve. Pri dejavnostih, pri katerih učenci primerjajo različna besedila med seboj, in so odsev osebnih izkušenj, naj jih učitelj spodbuja k izražanju lastnih stališč in izkušenj ter pripravlja na medkulturno komunikacijo.

Usvajanje učnih vsebin naj bo rezultat mišljenja, sporazumevanja in spontanega pogajanja. Učitelj v vlogi posrednika spodbuja učence, da so dejavni, radovedni, in jim olajša pot do miselnih procesov, kognitivne rasti in hitrejšemu razvoju sporazumevalne zmožnosti. Šele pozneje, ko bodo učenci razvili temeljne zmožnosti, bo učitelj v vlogi posrednika prešel na razvijanje zahtevnejših, bolj strukturiranih in sistematičnih znanj. Toda tudi v tem primeru mora zagotavljati pogoje, ki bodo učencu omogočili neobremenjeno izražanje lastnih mnenj in stališč. Obravnava učnih vsebin, ki vključuje štiri sporazumevalne dejavnosti in razvijanje metajezikovne zmožnosti, mora vedno izhajati iz besedila. Pri tem je treba poudariti, da ni besedilne vrste, ki bi jo lahko označili kot neprimerno za obravnavo, če upoštevamo postavke, ki smo jih posredovali v tem dokumentu. Načini uvajanja besedila in izvajanja dejavnosti pri sprejemanju besedila in usvajanju novih vsebin se bodo razlikovali glede na izbrano besedilno vrsto. Kljub temu predlagamo razporeditev učnih vsebin in dejavnosti, za katero menimo, da je spodbudna, in se izvaja na naslednji način: učitelj izhaja iz znane vsebine oziroma tematike, besedila uvaja z različnim pristopom, metodami in tehnikami poučevanja ter se navezuje na druge dejavnosti, na primer tiste, ki jih izvajamo v okviru medpredmetnih povezav. To strukturo učne enote se lahko uporabi pri obravnavi umetnostnih in neumetnostnih besedil.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk italijanskega jezika kot prvega jezika tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Izvaja se kot notranja, fleksibilna ali delna zunanja diferenciacija v obstoječih izvedbenih oblikah. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,⁴
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,⁵
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁶
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁷

5.3 Medpredmetne povezave

Italijanski jezik se lahko povezuje z vsemi predmeti in tako prispeva k učinkovitemu medpredmetnemu povezovanju. Obenem tudi drugi predmeti omogočajo razvijanje sporazumevalne zmožnosti v materinščini predvsem z vidika širitve in bogatitve (strokovnega) besedišča. Temeljni zmožnosti prevladujočega pomena, ki ju uvaja učni načrt za italijanščino (kar velja tudi za druge jezike), sta predvsem sporazumevalna in (med)kulturalna zmožnost.

V okviru tega programa smo želeli ustvariti pogoje za spodbujanje drugih kompetenc, ki bodo vključene v učne načrte drugih predmetov in s katerimi bodo širili svojo celostno vzgojno-izobraževalno ponudbo. Pomembni prispevek, ki ga italijanski jezik lahko ponudi pri spodbujanju drugih kompetenc, je možnost uporabe besedil, ki nastajajo v sodelovanju z učitelji drugih predmetov (pri analizi različnih besedilnih vrst, jezikovni rabi in razmišljanju o jeziku).

V tem smislu se lahko torej med seboj povezujejo vsi predmeti programa osnovne šole (npr. poznavanje okolja, poznavanje družbe, zgodovina, geografija, kemija, matematika, fizika, likovna vzgoja, glasbena vzgoja, gospodinjstvo). Različni projekti ponujajo veliko priložnosti za povezovanje predmetov med seboj; so ena izmed najbolj izvirnih oblik neposrednega izražanja šolske avtonomije, zato tudi učni načrt za italijanščino teh vsebin posebej ne opredeljuje.

Priporočamo, da se pri pripravi medpredmetnih projektov učitelji osredotočijo na tematike, ki se navezujejo na okoljsko vzgojo, vzgojo za dejavno državljanstvo, vzgojo za mir, vzgojo za potrošnika, prometno vzgojo in skrb za zdravje. Predlagamo še, da učitelji že pri načrtovanju teh dejavnosti vključujejo elemente knjižničnega informacijskega znanja in namenjajo posebno skrb razvijanju

⁴ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

⁵ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁶ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁷ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

digitalne zmožnosti.

Poudariti je treba, da učitelji ne smejo zanemariti, posebno v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju, vsebin, povezanih z izbiro srednje šole in poklicnim usmerjanjem. Tudi v zvezi z uvajanjem te vsebine se lahko omejimo le na posredovanje okvirnih navodil, ki učitelja spodbujajo, da to tematiko uvaja že pri načrtovanju pouka. Pri tem želimo poudariti, da je lahko vsako besedilo, ki nastane v medpredmetnih povezavah, primer besedilne vrste, ki ga ta učni načrt predlaga v obravnavo. Vsako besedilo je torej lahko predmet obravnave. Jasno je tudi, da učitelj prvega jezika in učitelj drugega predmeta, ki sodeluje pri dejavnosti, vsak iz svojega zornega kota uvajata besedilo z vidika jezikovnih in drugih zmožnosti glede na obravnavano učno vsebino. Zato tudi priporočamo, da učitelj drugih predmetov sodeluje z učiteljem prvega jezika pri uvajanju osnov strokovnega izrazoslovja.

5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Preverjanje in ocenjevanje učenčevih zmožnosti poznavanja in uporabe jezika in zmožnosti razmišljanja o jeziku vključuje predhodno, sprotno in končno preverjanje ter ocenjevanje štirih jezikovnih dejavnosti, te so poslušanje, govorjenje, branje, pisanje, ter jezikovnih in metajezikovnih zmožnosti.

Znanje in zmožnosti preverjamo in ocenjujemo tako, da:

- celostno preverjamo in ocenjujemo sporazumevalne zmožnosti v italijanščini,
- sproti preverjamo razumevanje različnih vrst besedil,
- celostno preverjamo in ocenjujemo učenčeve zmožnosti tvorjenja različnih vrst besedil,
- preverjamo učenčeve metajezikovne zmožnosti in ocenjujemo njegove zmožnosti poznavanja in rabe jezika,
- učenci sami in medsebojno preverjajo dosežke, projekte in napredek.

Poučevanje, preverjanje in ocenjevanje so tesno povezani in soodvisni. Pri poučevanju zasledujemo cilje, pri ocenjevanju pa cilje in standarde znanj. Ocenjujemo učenčeve ustne odgovore ter pisne izdelke, projektno delo, nastope učencev in druge dejavnosti skladno z veljavnimi pravilniki. V primeru medpredmetnega povezovanja učitelj italijanščine lahko uporabi tudi likovne, tehnične, praktične in druge izdelke kot podlaga za ocenjevanje jezikovnih zmožnosti v italijanskem jeziku.

Učitelj ob preverjanju in ocenjevanju lahko spodbuja k notranji motivaciji, če učencu omogoča, da pokaže vse zmožnosti in mu hkrati nudi povratno informacijo o napredovanju k zastavljenim ciljem.

Zmožnosti, ki jih učenec pridobiva pri književnem pouku in so predmet preverjanja in ocenjevanja, se nanašajo na vključevanje in tvorjenje pripovednih, pesemskih, dramskih, filmskih, multimedijskih in drugih besedil. Pri obravnavi umetnostnih besedil oziroma pri učenčevem odzivu na umetnostno besedilo preverjamo in ocenjujemo zmožnosti, ki jih učenci vključujejo v razumevanje in vrednotenje oziroma razlago ali primerjanje literarnih prvin. Pri tvorjenju besedil preverjamo in ocenjujemo zmožnosti pisanja, interpretacije, govorne predstavitve književnih besedil ali tematike. Doseganje ciljev, ki jih opredeljuje učni načrt, lahko preverjamo tudi z raznimi dejavnostmi in besedili, ki jih določi učitelj.

5.5 Informacijska tehnologija

Za uspešno izvajanje učnih dejavnosti pri italijanščini je treba zagotoviti primerno opremo, ustrezne didaktične pripomočke, sodobno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Le tako je učencu omogočen dostop do informacij, do gradiv (računalniški programi, slovarji), komunikacije ali izmenjav, informacij s forumi in drugimi sodobnimi oblikami sporazumevanja.

Obvezni pripomočki poleg običajnih učnih sredstev, kot so tabla, grafoskop, episkop, so tudi različna vizualna sredstva (videokasete, zgoščenke, DVD), računalnik z dostopom do svetovnega spleta, tiskalnik, LCD-projektor, interaktivna tabla, digitalni fotoaparati in kamera in drugi pripomočki, ki so podpora zgoraj naštetim pripomočkom (televizor, ozvočenje), elektronski priročniki, računalniški didaktični programi za italijanščino.

5.6 Vloga domačih nalog

V vseh vzgojno-izobraževalnih obdobjih, pri vseh področjih, ki jih opredeljuje učni načrt za italijanščino, naj učitelji sestavijo in dajo učencem ustrezne domače naloge za utrjevanje, za obravnavo nove učne vsebine in za predelavo del ali celotnih novih učnih enot. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju igra pomeni osrednjo dejavnost, ki združuje različne učne dejavnosti

(vključno z domačimi nalogami). Ne glede na to bi moral učenec že v tem obdobju razviti sposobnosti in zmožnosti, ki bi mu omogočale postopno prehajanje k zahtevnejšim dejavnostim v drugem in tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Učenec bi moral torej postopoma razviti notranjo motivacijo, ki bo izvirala iz zanimanja za določeno učno dejavnost, kot je npr. obravnava in analiza besedila. Jasno je, da bomo ta cilj dosegli le s skrbno izbiro tematike, besedil ter ustreznih šolskih in domačih dejavnosti, ki bodo pri učencih vzbudili interes in obenem ohranjali motivacijo za učenje in sodelovanje.

Pri dajanju in posredovanju ter pregledovanju in dajanju povratnih informacij o domačih nalogah ima seveda učitelj glavno vlogo in veliko odgovornosti. Učitelj mora naloge posredovati med učno uro in jih logično povezovati z učne cilje in vsebine, pri tem pa mora upoštevati tudi značilnosti ciljne skupine oziroma razreda. Obseg domačih nalog naj bo primeren. Pri tem pa je nujen dogovor med učitelji zaradi enakomernejše obremenitve učencev. Ne glede na pomanjkljivosti ali napačnosti domačih nalog mora učitelj pri tem upoštevati in izrecno priznati napor učenca. Z domačimi nalogami bi učitelj pri učencih razvil delovne navade, vztrajnost, natančnost in kritičnost, ki so pomembna osnova samoregulacijskega učenja. Posebno skrb bo namenjal različnim oblikam dela, od individualne do skupinskega in sodelovalnega dela.